

Δημήτρη Ιωάννου

Τάγματα Ασφαλείας

ΟΛΗ Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Αθήνα Σεπτέμβριος 2013

Εκδόσεις "Ελεύθερος Κόσμος"

Πινδάρου 16-20, 10673, Αθήνα

Τηλ.: 2103641960, 2103641149 - Fax: 2117801821

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1° ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° ΤΑΓΜΑΤΑ ΕΥΖΩΝΩΝ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3° ΟΜΑΔΕΣ ΟΠΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4° "ΠΡΟΤΥΠΑ" ΤΑΓΜΑΤΑ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5° ΤΑΓΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° ΤΑΓΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7° ΤΑΓΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8° ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΕΒΡΟΥ	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9° ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	51
- Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΜΕΛΙΓΑΛΛΑ	
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΡΑΛΛΗΣ 1878-1946	
- ΟΡΚΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ»	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64

ονεμὸχσιφεπ

Από τα εγκλήματα του ΕΛΑΣ.

Πρόλογος

Τα «Τάγματα Ευζώνων» και τα «Τάγματα Εθελοντικής Χωροφυλακής» είναι από τις πλέον παρεξηγημένες μονάδες στην ιστορία της χώρας, εξαιτίας της κατευθυνόμενης παραφιλολογίας που αναπύχθηκε μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Πολλές φορές ο ρόλος της κατοχικής κυβέρνησης εθεωρήτο ελεγχόμενος ή ως και συμπληρωματικός των δυνάμεων της κατοχής, αλλά αυτή είναι σε κάθε περίπτωση μια πολλή επιφανειακή προσέγγιση, διότι από την στιγμή που η χώρα βρισκόταν υπό κατοχή θα έπρεπε να υπάρχει κάποιου είδους κυβέρνηση που να διαπραγματεύεται με τις δυνάμεις κατοχής και να εξασφαλίζει αφενός οτιδήποτε μπορούσε για την επιβίωση του ελληνικού λαού και αφετέρου να προετοιμάζει την χώρα για την επόμενη ημέρα του πολέμου. Άλλωστε όπως λέει και ο θυμόσοφος λαός μας «χέρι που δεν μπορείς να το δαγκώσεις το φιλάς». Με απλά λόγια όταν δεν υπάρχει πλέον η δυνατότητα να επιβληθείς στο πεδίο της μάχης τότε χρησιμοποιείς την διπλωματική οδό.

Στην λογική αυτή συστάθηκαν τα «Ευζωνικά Τάγματα», που ήσαν μονάδες πιστές στην κυβέρνηση της χώρα με αποστολή την αντιμετώπιση της επικείμενη αναρχίας από τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ. Σημειώνεται ότι οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής δεν θεωρούσαν σοβαρή απειλή τους αντάρτες του ΕΛΑΣ και για το λόγο αυτό δεν επεδίωκαν τη δημιουργία των συγκεκριμένων σχηματισμών. Τουναντίον.

Σε πολλές περιπτώσεις αντιμετώπιζαν τα «Τάγματα Ευ-

Από την αιματηρή πορεία του ΕΛΑΣ.

ζώνων» και τα «Εθελοντικά Τάγματα Ασφαλείας» με δυσπιστία. Η δημιουργία τους όμως ήταν αποκλειστικά μεθοδευση της τότε ελληνικής κυβέρνησης των Αθηνών, η οποία κατάφερε με έξυπνο τρόπο να πλασάρει την δημιουργία τους στις δυνάμεις κατοχής ως συμφέρουσα και για τη δική τους πλευρά, κάτι που ως ένα σημείο ήταν αληθές αλλά επί της ουσίας πλέον μέρος της εξουσίας επιβολής της τάξεως περνούσε σε ελληνικά χέρια, το οποίο σημαίνει ισοχυροποίηση της ελληνικής κυβέρνησης η οποία γνώριζε ότι αποχώρηση των δυνάμεων κατοχής, που το 1943 ήταν πλέον ορατή, θα δημιουργούσε φαινόμενα αναρχίας διότι έως ότου επιστρέψουν οι στρατιωτικές δυνάμεις από την Μ. Ανατολή -θα απαιτούνταν ένα εύλογο χρονικό διάστημα - ο ΕΛΑΣ θα λυμαινόταν τόσο την ύπαιθρο όσο και τα αστικά κέντρα.

Για το λόγο αυτό χρειαζόταν κάποιου είδους συγκροτημένο σώμα ασφαλείας που θα ανακαίριζε την παντοδυναμία των ομάδων κρούσης τους ΕΛΑΣ. Στην λογική αυτή δημιουργήθηκαν τα «Τάγματα Ευζώνων» και τα Εθελοντικά Τάγματα Ασφαλείας», που στην καθομιλουμένη έχουν μείνει γνωστά ως «Τάγματα Ασφαλείας».

Ας δούμε όμως την κατάσταση που επικρατούσε κατά την διάρκεια της κατοχής εστιάζοντας στους λόγους της δημιουργίας των Ταγμάτων Ασφαλείας...

Ο πρωθυπουργός της Κατοχής Ιωάννης Ράλλης παραδίδει την ελληνική σημαία στον Ταγματάρχη Πλυτσανόπουλο, αρχηγό των Ταγμάτων Ασφαλείας Αττικής, μπροστά στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη.

1 Οι λόγοι δημιουργίας των Ταγμάτων Ασφαλείας

Λίγο μετά την κατάληψη της χώρας μας από τις δυνάμεις του Άξονα και ειδικότερα μέσα στον Σεπτέμβριο του 1941, εμφανίσθηκαν οι πρώτες αντιστασιακές οργανώσεις. Αρχικά το ΕΑΜ (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο) και σχεδόν ταυτόχρονα ο ΕΔΕΣ (Εθνικός Δημοκρατικό Ελληνικός Σύνδεσμος) και στη συνέχεια η ΕΚΚΑ (Εθνική και Κρατική Απελευθέρωση). Ο ΕΔΕΣ οργάνωσε και συγκρότησε ως μάχιμο τμήμα τον Εθνικό Δημοκρατικό Ελληνικό Στρατό με τα ίδια αρχικά (ΕΔΕΣ) αλλά μετέπειτα οι μονάδες κρούσης ονομάσθηκαν Ε.Ο.Ε.Α. (Εθνικές Ομάδες Ελλήνων Ανταρτών).

Σε κάθε περίπτωση ο επιδιωκόμενος κοινός στόχος των προαναφερθέντων οργανώσεων, όπως άλλωστε διακήρυτταν οι επικεφαλής τους, ήταν η απελευθέρωση της πατρίδας από τους κατακτητές. Με το δεδομένο αυτό η λογική προστάζει ότι οι εν λόγω οργανώσεις θα ήταν ενωμένες κατά του κοινού εχθρού, αλλά δυστυχώς όπως απεδείχθη στην συνέχεια οι επιδιωκόμενοι ιδιοτελείς σκοποί κάποιων εξ' αυτών, είχαν ως αποτέλεσμα να απομακρυνθούν μεταξύ τους και να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα όχι μόνο στο πλαίσιο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, αλλά και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία. Ειδικότερα, το ΕΑΜ θεωρούσε τις δύο άλλες οργανώσεις ως εχθρικές προς αυτό, διότι αντετίθεντο στους επιδιωκόμενους σκοπούς του, που ήταν να καταστεί η κυρίαρχη δύναμη την επόμε-

νη ημέρα της αποχώρησης των κατοχικών δυνάμεων, το οποίο θα σήμαινε και την κυρίαρχη πολιτική δύναμη της μετακατοχικής Ελλάδας.

Όστόσο όταν έγιναν φανερές οι επιδιώξεις του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ (Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός - οι μονάδες κρούσης του ΕΑΜ-), οι πολίτες της υπαίθρου αλλά και των πόλεων που εισέρεαν στις τάξεις τους ορμώνοντι από την εθνική τους συνείδηση για να καταφέρει η χώρα να αποκτήσει και πάλι την εθνική της ανεξαρτησία, αφενός δίσταζαν να ενταχθούν και αφετέρου πολλοί από όσους ήδη είχαν προσχωρήσει αποχωρούσαν και εντασσόταν στις άλλες οργανώσεις. Όπως ήταν αναμενόμενο, αυτό προκάλεσε έντονη δυσaréσκεια στην ηγεσία του ΕΑΜ- ΕΛΑΣ διότι αφενός το αρνητικό κλίμα προσέλευσης και η μεταπήδηση πρώην μελών του σε άλλες οργανώσεις δυνητικά θα την αποδυνάμωνε και αφετέρου θα ενισχυόταν η δύναμη των άλλων οργανώσεων και κυρίως του ΕΔΕΣ που αποτελούσε το αντίπαλο δέος. Με απλά λόγια η ηγεσία του ΕΑΜ έβλεπε ότι έπρεπε να αντιστρέψει το κλίμα πάση θυσία διότι αλλιώς ο επιδιωκόμενος σκοπός που ήταν η κατάληψη της πολιτικής σκηνής και η ανακήρυξη της δικτατορίας του προλεταριάτου ως δορυφόρος της ΕΣΣΔ, ήταν όνειρο απατηλό.

Έτσι λοιπόν αποφάσισε να διαλύσει με την δύναμη των όπλων τις άλλες οργανώσεις βάζοντας σε τεράστιο κίνδυνο τον ιερό σκοπό της απελευθέρωσης της πατρίδας, προς ικανοποίηση ιδιοτελών συμφερόντων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μέσα στο 1943 να ξεκινήσει επιθέσεις κατά των άλλων μικρότερων αντιστασιακών ομάδων με σκοπό να τις εξαφανίσει, το οποίο και επέτυχε ως ένα βαθμό. Ειδικότερα, αρχικά διέλυσε την ανταρτική ομάδα του Ταγματάρχη Κωνσταντίνου Κωστοπούλου στην Θεσσαλία και μέσα στο Μάιο του 1943 την ανταρτική ομάδα του Παπαϊωάννου στο Θέρμο Αιτωλοακαρνανίας και την ομάδα του 5/42 του Συνταγματάρχη Ψαρρού στη Στρώμη. Στις 10 Οκτωβρίου του 1943 διέλυσε στην Ευρυτανία αντάρτικο τμήμα του ΕΔΕΣ και την ίδια ημέρα στην Αρτοτίνη Ναυπακτίας

την ανταρτική ομάδα του Αντισυνταγματάρχη Παπαγιάννη. Στη διάρκεια του μήνα Οκτωβρίου, οι ομάδες κρούσης του ΕΑΜ πραγματοποίησαν πολλές επιθέσεις εναντίον των ΕΟΕΑ του ΕΔΕΣ. Μια από τις πρακτικές που εφαρμόζε ο ΕΛΑΣ ήταν να επιτίθεται και να διαλύει και οποιαδήποτε πρωτοεμφανιζόμενη ανταρτική ομάδα όπως έπραξε κατά κόρον στην περιοχή της Πελοποννήσου. Ειδικότερα τον Ιούνιο του 1943 εξαπέλυσε επίθεση και διέλυσε την ομάδα του Λοχαγού Σεβαστάκη στην περιοχή της Αχαΐας, ενώ στις αρχές Αυγούστου πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις που οδήγησαν σε διάλυση τις ανταρτικές ομάδες του Λοχαγού Θεοχαρόπουλου του Ανθυπολοχαγού Καφήρη και του Ταγματάρχη Κοκκωνή Γεωργίου στην ευρύτερη περιοχή της Τριφυλίας - Ολυμπίας. Στα μέσα του ίδιου μήνα την ίδια τύχη είχε η ομάδα του Ιλάρχου Βρεττάκου που δρούσε στην περιοχή του Ταΰγετου. Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους ο ΕΛΑΣ διέλυσε και την ομάδα του ταγματάρχη Χρήστου Καραχάλιου στο χωρίο Πέτρινα. Βλέπουμε λοιπόν ότι εκτός των μεγάλων αντιστασιακών οργανώσεων υπήρχαν πλήθος μικρότερων που πλαισιώναν την εθνική αντίσταση σε όλη την Ελλάδα και κυρίως στην Ήπειρο, τη Ρούμελη και την Πελοπόννησο. Από αυτές τις αντάρτικες ομάδες, ελάχιστες διέθεταν παραρτήματα στις πόλεις και σχεδόν καμία στα βουνά αλλά δρούσαν σε συγκεκριμένες περιοχές πέριξ των χωρίων και των κωμοπόλεων. Ασχολούνταν κυρίως με την κατασκοπεία σε βάρος του εχθρού και δολιοφθορές και αποτελούσαν ουσιαστικά τον εναλλακτικό χώρο για όσους ήθελαν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην πατρίδα εκτός του αντεθνικού πλαισίου του ΕΑΜ. Όστόσο το μεγαλύτερο μειονέκτημά τους, ήταν ότι δεν είχαν επικοινωνία μεταξύ τους ενώ οι περισσότερες, δεν είχαν σύνδεσμο με το συμμαχικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής. Όπως ήταν επόμενο το ΕΑΜ εστράφη και εναντίον των οργανώσεων τούτων, διότι αποτελούσαν εύκολο στόχο.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί για λόγους ιστορικής σαφήνειας ότι κανείς ψυχραιμος μελετητής της περιόδου δεν

αμφισβητεί το γεγονός ότι στις τάξεις του ΕΑΜ- ΕΛΑΣ υπήρξαν άτομα εμπνεόμενα από το εθνικό φρόνημα. Ωστόσο, με τον επιδέξιο τρόπο των μελών του ΚΚΕ που είχαν προσχωρήσει στην οργάνωση, οι εθνικόφρονες του ΕΑΜ παραμερίστηκαν τόσο από την διεύθυνση του ΕΑΜ όσο και τη διοίκηση του ΕΛΑΣ, θέσεις οι οποίες τελικά περιήλθαν στους υμέτερους της κομμουνιστικής ιδεολογίας. Για να γίνει πλήρως κατανοητή η κατάσταση που επικρατούσε απλά παραθέτουμε τα όσα ανέφερε ο Γ. Παπανδρέου, μιλώντας την 28 Σεπτεμβρίου 1964 στην Πάτρα ως πρωθυπουργός της Ελλάδος: «Η σύνθεσις του Ε.Α.Μ. ήτο διπλή. Και εθνική και κομμουνιστική. Η πλειονότης απετελείτο από εθνικόφρονες νέους, οι οποίοι δονούμενοι από τα ιδανικά της πατρίδος και της δημοκρατίας και μη ευρίσκοντες άλλην ισχυράν οργάνωσιν εις τον καιρόν της κατοχής, ενετάχθησαν εις το Ε.Α.Μ. δια να αγωνισθούν με αυτοθυσίαν εναντίον του κατακτητού. Οι κομμουνισταί ήσαν μειονότης. Αλλά καίτοι μειονότης είχαν αποτελέσει την κεφαλήν και την σπονδυλικήν στήλην του Ε.Α.Μ. Αυτοί απεφάσιζον, αυτοί διάτασσον και άλλοι εξετέλουν διαταγάς”.

Μετά την εξέλιξη αυτή στην ηγεσία του ΕΑΜ, άλλαξε και η εικόνα τους προς τους πολίτες. Επισημαίνεται πως όταν πρωτοεμφανίσθηκαν τα ένοπλα ανταρτικά τμήματα του ΕΛΑΣ, έγιναν δεκτοί με ενθουσιασμό τόσο από τους κατοίκους των διαφόρων χωριών από τα οποία περνούσαν όσο και από τα στελέχη των κατά τόπων Σταθμών Χωροφυλακής, οι οποίοι τους παρείχαν κάθε δυνατή βοήθεια (π.χ. πληροφορίας για τις κινήσεις του εχθρού, καταγραφή του υπάρχοντος οπλισμού κάθε χωριό κ.λπ). Παρόλα αυτά ο ΕΛΑΣ πριν ακόμη ξεκινήσει επιθέσεις εναντίον των διαφόρων εθνικών ανταρτικών ομάδων, εξαπέλυσε επιθέσεις κατά των Σταθμών της Χωροφυλακής, αφενός διότι τους θεωρούσε εμπόδιο για την πραγματοποίηση του σκοπού του και αφετέρου διότι με την αφαίρεση του οπλισμού των χωροφυλάκων εξόπλιζε τους δικούς τους.

Οι Σταθμοί Χωροφυλακής, λόγω της μικρής τους δύνα-

μης, συνήθως 4-6 άνδρες χωρίς δυνατότητα υποστηρίξεως από άλλες μονάδες, όταν δεχόταν αιφνιδιαστική επίθεση, στην οποία ως επί το πλείστον συμμετείχαν και κάτοικοι του χωρίου που ανήκαν στο ΕΑΜ, δεν μπορούσαν να την αναχαιτίσουν και συλλαμβάνονταν. Η επιλογή που συνήθως τους έδιδε η ηγεσία του ΕΛΑΣ ήταν μονόδρομος. Εκτέλεση ή προσχώρηση στις τάξεις του ΕΛΑΣ. Στην ελάχιστες φορές που κάποιος χωροφύλακας κατάφερε να αποφύγει την σύλληψη κατέφυγε στα μεγάλα αστικά κέντρα στις έδρες των διοικήσεων χωροφυλακής. Σταδιακά ο το ΕΑΜ κατέστη μέσα στο 1943 ο απόλυτος κυρίαρχος της ελληνικής υπαίθρου μετά την καταστροφή διαφόρων μικρών ανταρτικών εθνικών ομάδων, ενώ παράλληλα καλλιέργησε κλίμα τρομοκρατίας για όσους δεν προσχωρούσαν στις τάξεις ή ήτο αρνητικά διακείμενοι. Στο πλαίσιο αυτό όσοι δεν ανήκαν στον ΕΛΑΣ θεωρούνταν προδότες και έμπαιναν στο στόχαστρο της Ο.Π.Λ.Α. (Οργάνωση Προστασίας Λαϊκού Αγώνος) που δημιουργήθηκε για τα σκοπού αυτό. Η εν λόγω οργάνωση προέβαινε σε συλλήψεις σημαντικών προσώπων που ασκούσαν επιρροή σε μεγάλη μερίδα των συμπατριωτών τους, των οποίων σε πολλές περιπτώσεις η τύχη τους μετά την σύλληψη παρέμενε άγνωστη...

Μια άλλη τακτική του ΕΛΑΣ ήταν οι πυρπολήσεις οικιών ανθρώπων με εθνικά ιδεώδη που ήταν αντίθετοι στον κομμουνισμό, αλλά ακόμη και κοινωνικών ιδρυμάτων όπως σχολεία, και εκκλησίες που δεν εξυπηρετούσαν τους σκοπούς τους. Στο στόχαστρο όμως της ΟΠΛΑ έμπαιναν ακόμη και εκείνοι που είχαν συγγενείς πρώτου βαθμού (αδελφούς ή υιούς) αλλά και μικρότερου βαθμού συγγένειας αξιωματικούς ή οπλίτες που υπηρετούσαν στα σώματα ασφαλείας. Σε αυτούς έθεταν χρονικές προθεσμίες ώστε να πιάσουν τους υπηρετούντες να λιποτακτήσουν και να ενταχθούν στη συνέχεια στις τάξεις τους ΕΛΑΣ. Εάν δεν συνέβαινε αυτό τότε τους συλλάμβαναν και τους οδηγούσαν σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως όπου υπέφεραν στερήσεις κακουχίες απλά και μόνο επειδή ήταν αδερφός, γονέας ή συγγενείς

κάποιου που υπηρετούσε στα σώματα ασφαλείας (Αστυνομία Πόλεων, Χωροφυλακή, Πυροσβεστική υπηρεσία κ.α).

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από τα προαναφερθέντα, το 1943 η κατάσταση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα έκρυθμη και έκριζε άμεσης αντιμετώπισης. Στο συμπέρασμα αυτό συνηγορούν και τα λεγόμενα του Κ. Λογοθετόπουλου, προέδρου της τότε Ελληνικής Κυβερνήσεως. Σε σχετικό διάγγελμα του στις 30 Ιανουαρίου 1943 προς τον Ελληνικό Λαό, αναφέρει για την δράση του ΕΑΜ τα εξής: «Μια ομάδα κουφών ανδρών οι οποίοι επιδιωκούν την εύκολον και άφθονον ευδοκίμησιν και οι οποίοι αυτοεχειροτονήθησαν αντάρται λυμαινόντο την ύπαιθρον χώραν εν ονόματι, δήθεν, της ανεξαρτησίας της πατρίδας. Υπό το πρόσχημα ενός πατριωτικού αγώνος ληστεύουν τους ποιμένας, λεπλατούν τους γεωργούς, καίουν τας αγροικίας, απογυμνώνουν τους ταξιδιώτες και τρομοκρατούν τας πλέον απομεμακρυσμένες ορεινές περιοχές». Η κατάσταση είχε πλέον φθάσει στο απροχώρητο όχι μόνο στα χωριά που το ΕΑΜ είχε τον απόλυτο έλεγχο, αλλά και στις πόλεις και τα αστικά κέντρα όπου η ΟΠΛΑ προσπαθούσε να ασκούσε τρομοκρατία.

Στο ίδιο μήκος κύματος και τα λεγόμενα του πρωθυπουργού της κατοχής Ιωάννη Ράλλη ο οποίος κατά την διάρκεια της απολογίας του ενώπιον του ειδικού δικαστηρίου εις το οποίον παρεπέμφθη να δικαστεί με την κατηγορία της συνεργασίας με τις κατοχικές δυνάμεις, μεταξύ των άλλων δήλωσε τα εξής: «Η αναρχία εδέσποζε της χώρας όλης. Οι πρόοδοι των ανατρεπτικών στοιχείων ήσαν καταφανείς. Τα θεμέλια του κοινωνικού μας καθεστώτος εσειόντο. Έπρεπε το Κράτος να προπαρασκευασθή δια την άμυναν του, εάν ήθελε να ζήση».

Σε κάθε περίπτωση η κυβέρνηση της κατεχόμενης Ελλάδος, όφειλε να προστατεύσει τον ελληνικό λαό το οποίο σήμαινε ότι έπρεπε να περιορίσει την δράση των ΕΑΜ- ΕΛΑΣ και της ΟΠΛΑ. Στο πλαίσιο αυτό ελήφθη η απόφαση της ίδρυσης των «Ταγμάτων Ευζώνων».

2 Τάγματα Ευζώνων

Πριν αναφερθούμε στην απόφαση της δημιουργίας των Ευζωνικών Ταγμάτων θα περιγράψουμε εν τάχει το πολιτικό σκηνικό της χώρας αλλά και εκείνους που έθεσαν το ζήτημα ασφαλείας στις δυνάμεις κατοχής. Στις 2 Δεκεμβρίου του 1942 παραιτήθηκε ο Γ. Τσολάκογλου και πρωθυπουργός ανέλαβε ο μέχρι τότε αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Παιδείας και Πρόνοιας, ο ιατρός - μαιευτήρας Κωνσταντίνος Λογοθετόπουλος. Την ίδια εκείνη εποχή κάποιοι απόστρατοι αξιωματικοί επικεφαλής των οποίων φερόταν να είναι ο στρατηγός Θεόδωρος Πάγκαλος, άρχισαν ν' ανησυχούν από την εντεινόμενη δραστηριότητα του ΕΑΜ και ειδικότερα μετά τη δημιουργία του στρατιωτικού του σκέλους ΕΛΑΣ. Οι εν λόγω στρατιωτικοί κύκλοι θεωρούσαν ότι το ΕΑΜ με το πρόσχημα της αντίστασης κατά των δυνάμεων κατοχής θα έπαιρναν με το μέρος τους τον λαό της υπαίθρου και ότι με τον εφοδιασμό του ΕΛΑΣ με οπλισμό από τους Άγγλους θα επικρατούσαν ως η κυρίαρχη δύναμη τελικά μετά την απελευθέρωση.

Μετά από πολλές συζητήσεις κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει η ίδια η Κυβέρνηση ν' αναλάβει μια ανεξαρτησία κινήσεων και δράσης επί αυτού του ζητήματος. Παράλληλα ανέθεσαν στον φίλο του Πάγκαλου, Ιωάννη Βουλπιώτη ν' ανιχνεύσει επί αυτού τις διαθέσεις των Γερμανών μέσω της φιλίας που διατηρούσε με τον πρώην στρατιωτικό ακόλουθο της Γερμανίας στην Αθήνα Κρίστιαν Φον Κλεμ. Όταν ο συνταγματάρχης Φον Κλεμ ενημερώθη-

κε σχετικά, και δι' αυτού ο αρχηγός των Ες-Ες Ελλάδος φέρεται να μετέφερε θετική απάντηση όπου και στη συνέχεια ο Πάγκαλος, με σύμφωνη γνώμη και των άλλων αποστράτων, έσπευσε και ενημέρωσε σχετικά τον Ιωάννη Ράλλη, πείθοντάς τον τελικά ν' αναλάβει πρωθυπουργός, δηλώνοντάς του και την ακαταλληλότητά του γι' αυτή τη θέση εξαιτίας της προηγούμενης δικτατορίας του για την οποία και είχε διαβληθεί. Σημειώνεται ότι ο μέχρι τότε πρωθυπουργός Λογοθετόπουλος είχε δηλώσει από τον Οκτώβριο του 1942 την πρόθεση του να παραιτηθεί για λόγους υγείας. Θα πρέπει ωστόσο να αναφερθεί ότι παρά το φασιστικό χαρακτήρα του καθεστώτος του Μεταξά και τους στενούς ακαδημαϊκούς, στρατιωτικούς και εμπορικούς δεσμούς μεταξύ της προπολεμικής Γερμανίας και Ελλάδας είναι πολύ λίγοι οι Έλληνες που συνεργάστηκαν πρόθυμα με τις δυνάμεις κατοχής.

Ακόμη και οι ελάχιστοι που συνεργάστηκαν είχαν προσωπικά ελατήρια όπως το προσωπικό συμφέρον και η ανάγκη της επιβίωσης. Τελικά ο Ιωάννης Ράλλης σχημάτισε την κυβέρνησή του τον Απρίλιο του '43 δεχόμενος να αναλάβει την εξουσία μόνο υπό τον όρο ότι η νέα κυβέρνηση θα αφηνόταν ελεύθερη να δημιουργήσει μια ένοπλη δύναμη για τη διατήρηση της εσωτερικής ασφαλείας. Ο Κλάδος Ειδικής Ασφαλείας της Χωροφυλακής, παρ' ότι είχε ενισχυθεί και οπλιστεί εκ νέου, είχε κατά τα φαινόμενα αποτύχει να καταστείλει τις δραστηριότητες του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ.

Στις 7 Απριλίου του '43 η Κυβέρνηση Ράλλη πέρασε νόμο που προέβλεπε το σχηματισμό τεσσάρων Ευζωνικών Ταγμάτων Ασφαλείας διά μέσου είτε εθελοντικής κατάταξης είτε υποχρεωτικής στρατολόγησης. Την ίδια στιγμή εξέδωσε δημόσια διακήρυξη ζητώντας εθελοντές. Δύο από τα Τάγματα θα στρατολογούνταν στην Αθήνα και δυο στη Θεσσαλονίκη, με προβλεπόμενη συνολική δύναμη 2.400 ανδρών. Η αρχική πρόταση ήταν η δύναμη κάθε τάγματος να είναι 1.200 και ο οπλισμός τους να περιλαμβάνει όλα τα

ελαφρότερα όπλα. Ο Άξονας όμως αμφέβαλε για το τι θα ήταν οι Έλληνες ικανοί να κάνουν με αυτά τα όπλα, πράγμα που τους οδήγησε να αρνηθούν την παροχή οιονδήποτε όπλων εκτός από τυφέκια και πολυβόλα, να περιορίσουν τα πυρομαχικά τους και να κόψουν κατά το ήμισυ τη δύναμη κάθε τάγματος. Τελικά αποφασίσθηκε να μην υλοποιηθεί το κομμάτι του σχεδίου που αφορούσε τη Θεσσαλονίκη. Από τα προαναφερθέντα γίνεται σαφές ότι οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής έβλεπαν με καχυποψία την δημιουργία των Ταγμάτων Ασφαλείας.

Σε ότι αφορά την διαδικασία στρατολόγησης αν και υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι για την στελέχωση βοήθησαν τόσο ο Πάγκαλος όσο και ο Γονατάς που θεωρούνται από πολλούς και οι εμπνευστές του σχεδίου σχηματισμού των Ταγμάτων Ασφαλείας, έμειναν και οι δυο στο παρασκήνιο. Μεταξύ αυτών που ξεχώριζαν στην προσπάθεια για την εξασφάλιση εθελοντών ήταν ο Συνταγματάρχης Ιωάννης Γρηγοράκης που εκείνη την εποχή εκτελούσε κρέμ Υπουργού Εργασίας. Ωστόσο η εκστρατεία στρατολόγησης είχε στην αρχή μικρή επιτυχία παρά την ύπαρξη προγράμματος που θα μπορούσε να αναμένεται ότι θα κέρδιζε τη λαϊκή στήριξη. Έτσι λοιπόν η Κυβέρνηση Ράλλη στράφηκε για εθελοντές στη "Φρουρά του Άγνωστου Στραιώτη". Αυτό το σώμα, που είναι τοποθετημένο στην Αθήνα, δεν διαλύθηκε μετά την κατάληψη της Ελλάδας από τους Γερμανούς και στα μέλη του, στα οποία είχε επιτραπεί να έχουν τυφέκια αλλά όχι πυρομαχικά, συνέχισαν να φυλάγουν το Ελληνικό Κενοτάφιο. Η υπηρεσία ήταν εξ ολοκλήρου εθελοντική. Τον Ιούνιο του '43 μέλη αυτού του σώματος σχημάτισουν μόνιμες ομάδες για τα νέα Τάγματα Ασφαλείας και ένας πρώην μόνιμος αξιωματικός, ο αντισυνταγματάρχης Χριστοδουλάκης, έγινε ο πρώτος τους διοικητής. Η δύναμη της "Φρουράς του Άγνωστου Στραιώτη", αυξήθηκε ως το τέλος του Ιουλίου του '43 από την αρχική σύνθεση που ήταν 60 έως 80 αξιωματικοί και άνδρες, σε 10 αξιωματικούς και

150 άνδρες. Ως τα τέλη του Σεπτεμβρίου του '43 η δύναμη υπολογίζεται ότι είχε αυξηθεί στους 300 άνδρες και περίπου 20 αξιωματικούς. Τον Οκτώβριο του '43 δημιουργήθηκε το πρώτο Τάγμα Ασφαλείας. Ως το τέλος του Οκτωβρίου του '43 δυο ακόμη, ενώ ως το Δεκέμβριο του '43 τρία Τάγματα είχαν σχηματιστεί και μερικώς εκπαιδευτεί ενώ 300 άνδρες στάλθηκαν στη "Φρουρά του Άγνωστου Στρατιώτη" ως ο πυρήνας ενός τέταρτου Τάγματος. Τα εν λόγω τάγματα έμειναν γνωστά στην ιστορία ως Τάγματα Ευζώνων.

Ειδικότερα το 1ο Τάγμα Ευζώνων, συγκροτήθηκε τον Μάιο του 1943 και διοικητής του ανέλαβε ο Φωκίων Διαιλέτης. Όμως περί τα μέσα Ιουνίου αποφασίστηκε η συγκρότηση τεσσάρων ακόμη ταγμάτων. Έτσι τον Ιούνιο, Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και μέχρι τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους δημιουργήθηκαν στην Αθήνα άλλα τέσσερα τάγματα, με δυναμικό 300 οπλίτες και 20 αξιωματικούς έκαστο. Η επάνδρωσή τους γινόταν με αξιωματικούς του στρατού, με υποχρεωτική κλήτευση νέων σειρών και αποστράτων αξιωματικών. Όπως προαναφέρθηκε η φρουρά του Άγνωστου αποτέλεσε το φυτώριο και για τα επόμενα τακτικά Τάγματα, καθώς η βασική εκπαίδευση γινόταν εκεί και στη συνέχεια τα Τάγματα έφευγαν για την ύπαιθρο, κυρίως δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησο, όπου επιμέρους τμήματά τους ίδρυσαν τοπικά Τάγματα. Για κάθε Ευζωνικό Τάγμα ευζώνων προβλεπόταν δύναμη 600 ανδρών και 50 αξιωματικών. Από τα παραπάνω συγκροτημένα τάγματα το 2ο Τάγμα, που συγκροτήθηκε τον Ιούνιο, μετακινήθηκε στην Πάτρα προκειμένου εκεί να αποτελέσει τον πυρήνα του 2ου Συντάγματος Ευζώνων. Τα υπόλοιπα τέσσερα τάγματα στην Αθήνα συγκρότησαν το 1ο Σύνταγμα Ευζώνων Αθηνών, επικεφαλής του οποίου τέθηκε ο Ι. Πλυτζανόπουλος. Οι μονάδες αυτές καθώς και όσες δημιουργήθηκαν στη συνέχεια τέθηκαν υπό της Ανωτάτης Διοίκησης Ευζωνικών Ταγμάτων του υπουργείου Εθνικής Αμύνης. Επικεφαλής όλων των ταγμάτων αυτών ανέλαβε στις 25 Νοεμβρίου ο προαχθείς

σε υποστράτηγο Βασίλειος Ντερτιλής.

Σε ότι αφορά τις στολές που φορούσαν θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην αρχή, όταν τα Τάγματα Ασφαλείας αποτελούνταν μόνο από εθελοντές της "Φρουράς του Άγνωστου Στρατιώτη", οι αξιωματικοί φορούσαν πολιτικά ρούχα και οι άνδρες στολή Εύζωνα με κόκκινο σειρήτι στα κολλάρια και τα αρχικά "ΤΦ.ΑΣ" στις επωμίδες τους. Τον Ιανουάριο του 1944 οι αξιωματικοί έλαβαν τυπική ελληνική στολή και οι άνδρες φόρεσαν το ελληνικού τύπου κακί χιτώνιο, παντελόνι και πηλίκιο, και γερμανικά ορειβατικά άρβυλα. Το κόκκινο σειρήτι και τα αρχικά αφαιρέθηκαν και κόκκινα επιρράματα τοποθετήθηκαν στα κολλάρια. Ένα δάφνινο στεφάνι αντικατέστησε τα εθνικά χρώματα και το στέμμα στο πηλίκιο. Ωστόσο, φέρεται ότι οι 80 άνδρες που φύλασσαν το ελληνικό κενοτάφιο φορούσαν τις αρχικές τους ευζωνικές στολές. Σε πολλές περιπτώσεις, και ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο όπως θα δούμε στη συνέχεια, τα Τάγματα μεγάλωσαν τόσο γρήγορα που η εμφάνισή τους είναι κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη, και φορούσαν πολιτικά ρούχα ή μεταχειρισμένες Ιταλικές ή Γερμανικές στολές.

Όσον αφορά τους τύπους των νεοσυλλέκτων, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι η πλειοψηφία εκείνων που υπηρετούν στα Τάγματα Ασφαλείας ήταν φιλικά διατεθειμένοι προς τους Συμμάχους. Πέρα από μια μικρή μερίδα φιλογερμανών, τα μέλη των Ταγμάτων εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες: α) Των πολύ φτωχών, που κατατάχθηκαν προκειμένου να επιβιώσουν, β) των φυγόδικων και των πολιτικών καιροσκόπων που πάντοτε δράττονται τέτοιες ευκαιρίες, γ) των εθελοντών που παρακινήθηκαν από μίσος για το ΕΑΜ/ΕΛΑΣ με βασικό κίνητρο την δολοφονία συγγενή τους από τον ΕΛΑΣ, δ) των αξιωματικών που θεωρούσαν τον αγώνα εναντίον του Κομμουνισμού πατριωτικό καθήκον, ε) των μελών άλλων οργανώσεων που δέχθηκαν την επίθεση του ΕΛΑΣ, όπως για παράδειγμα τα 200 μέλη της ΕΚΚΑ που κατατάχθηκαν στα Τάγματα στην Πάτρα

μετά τη διάλυση του 5/42 Συντάγματος στη Δωρίδα τον Απρίλιο του 1944.

Σχετικά με τους μισθούς και τα επιδόματα υπήρξε ειδικό σχέδιο νόμου (1250) το οποίο όριζε επακριβώς τις απολαβές. Ειδικότερα, στις οικογένειες των Αξιωματικών, Ανθυπασπιστών και ανδρών των ταγμάτων ασφαλείας (Ευζώνων), που μετατέθηκαν με τις μονάδες τους για υπηρεσία μακριά από τις περιοχές μόνιμης κατοικίας τους, παρέχόταν στην αρχή κάθε μήνα για την περίοδο απουσίας του προσωπικού μακριά από τις οικογένειές τους, ένα μηνιαίο επίδομα από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, το οποίο ήταν για Αξιωματικούς και Ανθυπασπιστές 1.200.000 δρχ και για τους οπλίτες 800.000 δραχμές. Επιπρόσθετα οι αξιωματικοί δικαιούνται επιπλέον ένα σιτηρέσιο φαγητού κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους στα τάγματα, σύμφωνα με τη διάταξη του Νόμου 260/1943, καθώς και τη μηνιαία αποζημίωση για την κανονική φθορά του ιματισμού όπως ορίζεται στη διυπουργική απόφαση 297103/28-12-43 των υπουργών εθνικής άμυνας και οικονομικών. Το επίδομα που παρέχόταν στους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές και άνδρες των ταγμάτων ασφαλείας (Ευζώνες) εξισωνόταν με αυτό που παρέχόταν στους αντίστοιχους βαθμούς στις άλλες υπηρεσίες.

Οι μονάδες της Αθήνας ενέργησαν ως δεξαμενή από την οποία αποσπάσματα στέλνονταν για υπηρεσία σε απομακρυσμένες περιοχές, ιδιαίτερα στην Εύβοια και τη Θεσσαλία. Άλλες μονάδες στέλνονται από την Αθήνα να σχηματίσουν πυρήνες νέων Ταγμάτων σε άλλα μέρη της Ελλάδας. Κατά συνέπεια η δύναμη των μονάδων στην περιοχή της Αθήνας ποικίλει σημαντικά, μερικές φορές πέφτοντας στους 200 άνδρες ανά Τάγμα. Τα πρώτα τρία τάγματα ήταν εγκατεστημένα το ένα στο Γουδί, άλλο στο στρατώνια που προηγουμένως άνηκε στη Βασιλική Φρουρά στην οδό Ηρώδου Αττικού, και το τρίτο στον πρώην στρατώνια της αστυνομίας του Μακρυγιάννη. Η σημαντική

αποστολή των Ευζωνικών Ταγμάτων κατά του ΕΑΜ ήταν η επιδρομή που έγινε στις 27 Νοεμβρίου του 1943 σε σκοπό την ανεύρεση στελεχών του ΕΛΑΣ στα αθηναϊκά στρατιωτικά νοσοκομεία. Στο πλαίσιο των επιχειρήσεων στελέχη του ΕΑΜ -ΕΛΑΣ συνελήφθησαν και μεταφέρθηκαν στο ορφανοτροφείο Χατζηκώστα. Παρότι η ενέργεια αυτή αργότερα καταδικάστηκε από την πλειοψηφία των πατριωτικών οργανώσεων, ήταν αρκετά δικαιολογημένη για την τότε περίοδο και σε κάποιο βαθμό είχε και την έγκριση του κόσμου, διότι η κατάσταση των νοσοκομείων λέγεται ήταν δημόσιο σκάνδαλο. Η πειθαρχία είχε καταργηθεί, πολλοί από τους ασθενείς δεν ήταν άρρωστοι αλλά μέλη του ΕΑΜ και κανείς δεν γινόταν δεκτός παρά μόνο αν είχαν λάβει εντολή από την τοπική οργάνωση του ΕΑΜ.

Από τότε ο πόλεμος μεταξύ του ΕΑΜ και των Ταγμάτων Ασφαλείας στην Αθήνα ήταν σποραδικός και γίνεται κυρίως σε απομακρυσμένα προάστεια. Μεταξύ Φεβρουάριου ή Μάρτιου του 1944, μια από τις μονάδες της Αθήνας έφυγε για την Εύβοια για να βοηθήσει σε μια επιδρομή εναντίον ομάδων του ΕΛΑΣ, και θα επέστρεφε στις αρχές Απριλίου. Παράλληλα, το Μάρτιο άρχισε η σειρά ενεργειών με σκοπό την εκκαθάριση των προαστείων της Αθήνας και του Πειραιά, εκ των οποίων έμεινε γνωστή κυρίως επιχείρηση στην περιοχή της Νέας Κοκκινιάς. Η σύγκρουση προκλήθηκε από τη δολοφονία ενός χωροφύλακα και γι' αυτό σ' αυτή την περίπτωση η Ελληνική Χωροφυλακή και τα Τάγματα Ασφαλείας ένωσαν τις δυνάμεις τους σε επιχείρηση κατά του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ.

Προσωπικότητες που συνδέονται με τα Τάγματα Ασφαλείας στην περιοχή της Αθήνας είναι οι εξής:

- Μπαλαφούτης Δημήτριος (Συνταγματάρχης): Διοικητής του 2ου Ταγματος Ασφαλείας, Μακρυγιάννη, Αθήνα. Πρώην εκπαιδευτής στη Σχολή Ευελπίδων. Λέγεται ότι είναι με απόλυτη βεβαιότητα Αγγλόφιλος. Τον Ιούλιο του '43 ήταν αξιωματικός στην «Φρουρά του Άγνωστου Στρατιώτη».

- Πλυντζανόπουλος Ιωάννης, Συνταγματάρχης: Τον Ιούλιο του 1943 ήταν αξιωματικός στη «Φρουρά του άγνωστου Στρατιώτη». Αν και αρχικά αναφέρθηκε ότι διοικούσε Τάγματα στην Πελοπόννησο το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 1943, αλλά το βέβαιο είναι ότι κρημάτισε διοικητής ενός από τα Τάγματα της Αθήνας. Διορίσθηκε διοικητής μετά τη σύλληψη του Ντερτιλή το Μάιο του 1944. αμειλικτος.

- Ντερτιλής Βασίλειος (Υποστράτηγος): Γεννήθηκε το 1891, πολέμησε και διακρίθηκε στην μικρασιατική εκστρατεία και αποτάχθηκε το 1922. Το 1925-6 επανήλθε, προήχθη σε συνταγματάρχη και τοποθετήθηκε στην Προεδρική Φρουρά του Πάγκαλου. Το 1942 τοποθετήθηκε γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Εσωτερικών και προήχθη σε Υποστράτηγο το 1943 και ανέλαβε ως Γενικός Διοικητής των Ταγμάτων Ασφαλείας στις 27 Νοεμβρίου. Αποτάχθηκε στις 15 Μάιου του 1944.

- Χριστοδουλάκης (Συνταγματάρχης) : Επικεφαλής των Ταγμάτων Ασφαλείας στην Αθήνα. Έφεδρος πρώην μόνιμος αξιωματικός και οπαδός του Πάγκαλου. Ηπίων τόνων, εθεωρείτο φίλα προσκείμενος στους Βρετανούς.

- Μωραΐτης Ιωάννης (Συνταγματάρχης): Γεννήθηκε το 1895 και τοποθετήθηκε επικεφαλής του 2ου Ταγματος Ασφαλείας της Πάτρας.

- Παπαδόγγονας Διονύσιος (Συνταγματάρχης): Γεννήθηκε το 1888, ονομάσθηκε Ανθυπολοχαγός το 1914 και προήχθη σε Συνταγματάρχη το 1935. Τοποθετήθηκε διοικητής της 13ης Μεραρχίας Πεζικού τον Ιούλιο του '40. Μετέπειτα τοποθετήθηκε διοικητής του 2ου Πελοποννησιακού Διοικητηρίου της Χωροφυλακής στην Τρίπολη.

- Παπαγεωργίου Απόστολος (Συνταγματάρχης): Το 1943 ήταν αρχηγός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της Αθήνας. Ιδρυτικό μέλος και αρχηγός ομάδας της Αθηνναϊκής οργάνωσης του ΕΛΕΣ. Τον Σεπτέμβριο του 1943 συνδέθηκε με τον Ταβουλάρη και τα Τάγματα Ασφαλείας με αποτέλεσμα να στρατολογήσει πολλούς αξιωματικούς για τα Τάγματα

Ασφαλείας. Συνελήφθη από τα Ες Ες στις 17 Μαΐου του 1944.

- Παπαγεωργίου (Ταγματάρχης): Επικεφαλής Ταγματος Ασφαλείας στην Αθήνα.

- Παπακυριαζής (Ταγματάρχης): Επικεφαλής Ταγματος Ασφαλείας στην Αθήνα.

- Πετρογόνας (Ταγματάρχης): Επικεφαλής Ταγματος Ασφαλείας στην Αθήνα.

- Ιωαννίδης Δημήτριος (Λοχαγός): Διοικητής του 9ου Λόχου του 3ου Ταγματος της Αθήνας. Τέθηκε σε εφεδρεία το 1935 και επανήλθε την περίοδο του Β' ΠΠ.

Η δράση των Ευζωνικών Ταγμάτων έχει καταγραφεί και στην περιοχή της Ευβοίας κατά την τοποθέτηση του Στρατηγού Λιάκου ως Νομάρχη στις αρχές Ιανουαρίου του 1944. Ο Λιάκος μετέβη στη Χαλκίδα συνοδευόμενος από απόσπασμα 200 ανδρών των Ευζωνικών Ταγμάτων. Μια από τις πρώτες του ενέργειες κατά την άφιξή του ήταν να πάρει 150 ομήρους και να τους στείλει στην Αθήνα για να κρατηθούν έναντι πιθανών μελλοντικών απωλειών των Ταγμάτων Ασφαλείας. Κατόπιν άρχισε εκστρατεία στρατολόγησης στην περιοχή. Περαιτέρω ενισχύσεις του στάλθηκαν από την Αθήνα, και οι δυνάμεις του ως το τέλος Ιανουαρίου του '44 ελέγετο ότι αριθμούσαν γύρω στους 400 άνδρες, ενώ αποσπάσματα ήταν εγκατεστημένα στα χωριά πέριξ της Χαλκίδας. Οι ενισχύσεις του τότε άρχισαν έντονη επίθεση κατά του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ. Από τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 1944 φαίνεται ότι οι αντάρτες υπερείχαν ξεκάθαρα στη μάχη και ισχυρίστηκαν πως είχαν καταφέρει γερά πλήγματα στα στρατεύματα του Ράλλη. Οι αριθμοί των στρατευμάτων ασφαλείας, όμως, συνέχισαν να αυξάνονται, και στις αρχές Μαΐου βοηθούμενα από τις ενισχύσεις από την Αθήνα, είχαν προχωρήσει πέρα από την περιοχή Χαλκίδας - Αλιβερίου στην πεδιάδα βόρεια του Κανδήλιου Όρους, και κινούνταν προς τα βορειοδυτικά του νησιού. Τον Ιούνιο δυνάμεις Ταγμάτων Ασφαλείας άρχισαν νέα επιδρομή

προς τα νότια του νησιού. Στην Εύβοια, καθώς και σε άλλα μέρη της Ελλάδας, τα στρατεύματα του Ράλλη το μεγαλύτερο πλεονέκτημά τους είναι η γνώση που έχουν και του εδάφους και της περιοχής, που τους κάνει τους πλέον ικανούς αντιπάλους για το ΕΑΜ. Η μεγάλη τους αριθμητική αύξηση σε αυτή την περιοχή είναι πολύ πιθανό να οφείλεται στον εξτρεμιστικό χαρακτήρα του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ στην Εύβοια, καθώς και στην υποχρεωτική στρατολόγηση σε ορισμένες περιοχές. Η κανονική τους σύνθεση φέρεται να είναι ένα Τάγμα στη Χαλκίδα, διοικούμενο από το Συνταγματάρχη Γερακίνη, και η δύναμή πιθανολογείται ότι είχε φθάσει κάποια στιγμή και τα 1500 άτομα. Κατά την διάρκεια του Μαρτίου του 1944 ο Στρατηγός Λιάκος πιθανολογείται ότι εκτελέσθηκε από ενέργεια του ΕΛΑΣ και τον διαδέχθηκε ο Συνταγματάρχης Παπαθανασόπουλος, συνεργάτης του Συνταγματάρχη Α. Παπαγεωργίου και στρατιωτικό μέλος του ΕΔΕΣ, που προάχθηκε σε Υποστράτηγο.

Προσωπικότητες που συνδέονται με τα Τάγματα Ασφαλείας στην περιοχή της Εύβοιας είναι οι εξής:

- Παπαθανασόπουλος Χαράλαμπος (Υποστράτηγος): Ιδρυτικό μέλος του ΕΔΕΣ της Αθήνας το 1941 Αρχηγός του Στρατιωτικού Επιτελείου του ΕΔΕΣ της Αθήνας το 1943. Αποκυρήχθηκε ως προδότης από το Ζέρβα το Φεβρουάριο του '44. Διαδέχθηκε το Λιάκο ως Νομάρχης Ευβοίας.
- Λιάκος Δημήτριος (Υποστράτηγος): Διορίσθηκε Νομάρχης Ευβοίας τον Ιανουάριο του '44 και φονεύθηκε από τον ΕΛΑΣ το Μάρτιο του ίδιου έτους.
- Γερακίνης Χρήστος (Συνταγματάρχης): Εκ των επικεφαλής του Ταγματος Ασφαλείας Χαλκίδος.

Λόγω του ότι τα Τάγματα Ευζώνων έδρασαν κυρίως στο χώρο της Αττικής πολλές πηγές που δοκιμάζουν να περιγράψουν τις δραστηριότητες εν λόγω Ταγμάτων αλλά και γενικά των Ταγμάτων Ασφαλείας συγχέουν αυτά τα σώματα με τις δυο ελληνικές δυνάμεις επιβολής της τάξεως, την Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων. Για το λόγω αυτό

σημειώνεται ότι ήδη από το Δεκέμβριο του '42, όταν η κλίμακα των ανταρτικών ενεργειών άρχισε επιφέρει σοβαρά προβλήματα στους Ιταλούς, το Υπουργείο των Εσωτερικών διαμαρτυρήθηκε στην Ιταλική Ανώτατη Διοίκηση εξαιτίας μιας διαταγής που προερχόταν από τη Διοίκηση των CARABINIERI στην Καρδίτσα προς την Ελληνική Χωροφυλακή και ζητούσε την βοήθειάς της για την καταστολή των κομμουνιστών ανταρτών.

Πρόσθετη σύγχυση προκλήθηκε σχετικά με αυτό το θέμα όταν οι Γερμανοί εξανάγκασαν τους ντόπιους να ενεργήσουν ως δυνάμεις ασφαλείας, πιθανώς με καθήκοντα «έκτακτου αστυνομικού». Κάποιες αναφορές εποχής που αναφέρουν στην περιοχή του Αίγιου, το Δεκέμβριο του 1943 οι Γερμανοί υποχρέωναν έγγαμους άνδρες να πάρουν όπλα για την ασφάλεια των πόλεων. Μια σχετική αναφορά της 7ης Ιανουαρίου του 1944 από την περιοχή της Πάτρας, επισημαίνει ότι οι Γερμανοί είχαν διατάξει την προσκόλληση των χωρικών ηλικίας από 20 έως και 45 για την φύλαξη σιδηροδρομικών συγκοινωνιών, οδικών συγκοινωνιών και τηλεπικοινωνιών. Παρόμοιες διαταγές έχουν επαληθευθεί για άλλα μέρη της Ελλάδας που βρίσκονταν στις παρυφές περιοχών που ελεγχόταν από τον ΕΛΑΣ. Στο πλαίσιο αυτό είναι επιβεβαιωμένη μια τέτοιου είδους δύναμη ασφαλείας από απλούς πολίτες μη ένστολους στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και μια άλλη δύναμη τα «ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΑΓΜΑΤΑ» που παρότι ανήκε στην Χωροφυλακή συγγενεύει περισσότερο με τα Τάγματα Ασφαλείας.

Παρέλαση Ευζωνικού Τάγματος.

3 Ομάδες οπλισμένων πολιτών στη δυτική Μακεδονία

Σύμφωνα με σχετικές αναφορές της εποχής από την Μακεδονία, είχαν καταγραφεί κινήσεις χωρικών που εξοπλιζόταν με φορητό οπλισμό από τις δυνάμεις κατοχής στις περιοχές της Βέροιας, της Κατερίνης, των Γιαννιτσών, και άλλες περιοχές, αλλά ιδιαίτερα στην περιοχή της Κοζάνης, που είχαν παρατηρηθεί φαινόμενα εγκληματικών ενεργειών από ομάδες του ΕΛΑΣ, στο πλαίσιο ενεργειών εκφοβισμού για αναγκαστική στρατολόγηση. Ειδικότερα είχαν εξοπλιστεί όλα τα χωριά μεταξύ της Κοζάνης και των Σερβίων αλλά και τα χωριά βόρεια της Κοζάνης. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές μέσα στο 1944 στα είδη κρυμμένα όπλα προστέθηκαν και ακόμη 1000 τυφέκια και 25 πολυβόλα που είχαν διατεθεί από τις γερμανικές αρχές. Το ΕΑΜ αντέδρασε άμεσα στην κίνηση εξοπλισμού των απλών κατοίκων των χωριών και επεχείρησε επιθέσεις σε χωριά όπως στο χωριό Πελαργός που βρίσκεται στα αντερείσματα του Βέρμιου, στο χωριό Αζανλί και Λιβέρα της Κοζάνης, και άλλα χωριά, οι οποίες όμως στις περισσότερες των περιπτώσεων αναχαιτίστηκαν επιτυχώς. Θα πρέπει εδώ να τονισθεί ότι σύμφωνα με στρατιωτικές αναφορές της εποχής το ένστικτο της αυτοσυντήρησης σε συνδυασμό με την έντονη αγανάκτηση που έχει προκληθεί από την όλη κομμουνιστική

Στη Μακεδονία οι κάτοικοι των χωριών στις περιοχές της Βέροιας, της Κατερίνης, των Γιαννιτσών, και άλλες περιοχές, αλλά ιδιαίτερα στην περιοχή της Κοζάνης είχαν αρχίσει να εξοπλίζονται με ιδία πρωτοβουλία για να αντιμετωπίσουν τις ομάδες του ΕΛΑΣ. Μέσα στο 1944 στα είδη υπάρχοντα όπλα προστέθηκαν ακόμη 1000 τυφέκια και 25 πολυβόλα.

δραστηριότητα έσπρωξε τις αγροτικές περιοχές στους Γερμανούς.

Οι επικεφαλής των ένοπλων ανδρών των χωριών της Δυτικής Μακεδονίας ήταν κυρίως παλιοί οπλαρχηγοί ή στελέχη τους οποίους έδωξαν οι κομμουνιστές, και μέλη των εθνικών ομάδων στη Μακεδονία, που διαλύθηκαν το χειμώνα λόγω ελλείψεως πόρων, κυρίως πυρομαχικών. Ο πιο σημαντικός είναι: στην περιοχή Κοζάνης - Σερβίων ο Παποδόπουλος ένας τουρκόφωνος Έλληνας από τον Πόντο, πρώην ζωέμπορος που όλα τα ζώα του τα έκλεψαν οι αντάρτες στην περιοχή της Βέροιας και της Γίδας, ένας άλλος Παπαδόπουλος, κτηματίας της περιοχής, που του έκλεψαν το σπίτι οι άνδρες του ΕΛΑΣ αντάρτες στην Κατερίνη και ένας άλλος τουρκόφωνος ο Καζά Μπαντζιάκ από το χωριό του οποίου οι άνδρες του ΕΛΑΣ πήραν γύρω στα 150 γυναικόπαιδα.

4 “Πρότυπα” Τάγματα Χωροφυλακής

Ο Ράλλης με σχετικό διάταγμα (Νόμος 1236) στις 20 Φεβρουαρίου του 1944 αναφερόταν στο σχηματισμό Πρότυπων Ταγμάτων Χωροφυλακής στην Πελοπόννησο. Το εν λόγω διάταγμα αναφερόταν στην ίδρυση Δεύτερου Στρατηγείου της Χωροφυλακής στην Πελοπόννησο το οποίο θα διοικούταν από ανώτερο αξιωματικό της χωροφυλακής ή του στρατού με επιτελείο αποτελούμενο από τον απαιτούμενο αριθμό αξιωματικών του στρατού ή της χωροφυλακής που ήταν προσκολλημένοι από το υπουργείο εθνικής άμυνας στο υπουργείο των εσωτερικών, με αίτηση του υπουργού των εσωτερικών. Οι άνδρες των Πρότυπων Ταγμάτων Χωροφυλακής εξοπλίσθηκαν με οπλισμό από τις δυνάμεις κατοχής αλλά φορούσαν την συνήθη στολή του χωροφύλακα της εποχής. Αποστολή τους ήταν να πολεμούν κατά των ομάδων του ΕΛΑΣ και διοικητικά ανήκαν στο υπουργείο εσωτερικών και το «Β' Αρχηγείο Χωροφυλακής». Η συνολική δύναμη αξιωματικών σύμφωνα με το αρχικό σχεδιασμό έκανε λόγω περίπου για διακόσιους άνδρες. Σε ότι αφορά την συνολική δύναμη των εν λόγω ταγμάτων υπολογίζεται σύμφωνα με στοιχεία της εποχής ότι η πρόθεση τουλάχιστον ήταν 5000 άνδρες. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι εν λόγω σχηματισμοί δημιουργήθηκαν μετά από μακρές διαπραγματεύσεις του συνταγματάρχη Διονυσίου Παπαδόγκωνα. Ο Παπαδόγκωνας, καθώς θεωρούνταν Βρετανόφιλος,

Εύζωνος επιστρέφει στο σπίτι του ύστερα από την υπηρεσία του.

προσέφερε τη γυναίκα και την κόρη του ως ομήρους στους Γερμανούς για να πείσει ότι δεν προτίθεται να πολεμήσει αυτούς, προσφορά που οι Γερμανοί αρνήθηκαν δείχνοντας εμπιστοσύνη. Η σύνθεση του δεύτερου Σιρατηγείου Χωροφυλακής στην Πελοπόννησο σε επιτελικό επίπεδο είχε ως εξής:

- Διοικητής: Συνταγματάρχης Παπαδόγγονας (Πεζικό)
- Επιτελάρχης: Ταγματάρχης Ταβουλάρης (Πυροβολικό)
- Υπεύθυνος 1ου Γραφείου Προσωπικό Ταγματάρχης Πικουλάκης (Πεζικό)
- Υπεύθυνος Πληρωμών: Λοχαγός Χριστοδούλου (Πεζικό)
- Μεταφραστής: Ταγματάρχης Μανιαδάκης (Πεζικό)
- Υπασπιστής: Υπολοχαγός Λιαράκος (Πεζικό)

5 Τάγματα Ασφαλείας Πελοποννήσου

Το πρώτο "Τάγμα Ασφαλείας" στην Πελοπόννησο ήταν μια ομάδα που δρούσε υπό το όνομα "Λεωνίδας" στη Λακωνία το Δεκέμβριο του '43. Διοικητής της ήταν ο Λεωνίδας Βρετάνος, που ο αδερφός του Ταγματάρχης Τηλέμαχος Βρετάνος είχε φονευθεί από τον ΕΛΑΣ κατά τη διάρκεια των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων κατά των ανταρτικών ομάδων αξιωματικών το φθινόπωρο του '43. Ειδικότερα, στις αρχές Οκτωβρίου 1943 στο κώρο της Προπονής οι Εθνικές επιτροπές της Σπάρτης και του Γυθείου, του Ιλάρκου Βρεττάκου, άρχισαν να αμύνονται κατά των επιθετικών ενεργειών του ΕΛΑΣ. Από το Μυστρά, τη Σοκά, το Σκλαβοκώρι και τους Γοράνους στελεχώθηκαν οι πρώτες ομάδες που αντιμετώπισαν τα αποσπάσματα του ΕΛΑΣ. Η πρώτη εστία αντιστάσεως κατά του ΕΛΑΣ στην περιοχή σχηματίστηκε στη Σοκά με την παρακάτω σύνθεση: Επικεφαλής Λεωνίδας Βρεττάκος (Γεωπόνος), Λεωνίδας Β. Παπαδάκος, Γεώργιος Καραγάκος, Τάκης Β. Παπαδάκος, Λεωνίδας Γ. Παπαδάκος, Γ. Τσέτσικας, Ευστράτιος Παπαδάκος, Δημ. Οικονομόπουλος, Κ. Ασημακόπουλος, Δ.Σ. Κρητικός, Θεμιστοκλής Γούτος, Νικόλαος Κουράκης, Γεώργιος Μενούτης, Νικόλαος Κουτσούλης και Ηλίας Νικολόπουλος.

Ωστόσο η ίδρυση του πρώτου Τάγματος Σπάρτη με έδρα τη Σπάρτη και την ονομασία ΛΕΩΝΙΔΑΣ, δημιουργήθηκε στις αρχές Νοεμβρίου του 1943 με την παρακάτω σύνθεση.

Διοίκηση: Διοικητής Αρχηγός Βρεττάκος Λεωνίδας Δημητρίου, Υποδιοικητής Ζερβέας Βενιζέλος Θεοδώρου,

Στρατιωτικός Σύμβουλος και Διοικητής Αμύνης Μυστρά Ταγματάρχης Κωστόπουλος Κωνσταντίνος, Διοικητής Τάγματος Δεμέστιχος Παναγιώτης.

1ος Λόχος Μυστρά: Δύναμη 170 ανδρών. Διοικητής Αν/γός Μόνιμος Περιβολιότης Γεώργιος, υποδιοικητής Δημητρακάκης Δημήτριος. Χρέη διμοιριτών εκτελούσαν έφεδροι υπαξιωματικοί.

2ος Λόχος Σπάρτης: Δύναμη 160 ανδρών. Διοικητής μόνιμος Λοχαγός Τσόμπος Ιωάννης, Διμοιρίτες: έφεδρος Λοχαγός Χαραλαμπίδης Μιχαήλ β) έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πολυμενάκος Σταύρος γ) έφεδρος Ανθυπολοχαγός Σαμπράκος Κων/νος δ) έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πρόκος Δημήτριος.

3ος Λόχος Μαγούλας: Δύναμη 160 ανδρών. Διοικητής μόνιμος ανθυπολοχαγός Βένος ο οποίο σε νυκτερινή επίθεση με την συγκρότηση του λόχου και τη διοίκηση ανέλαβε ο μόνιμος ανθυπολοχαγός Ψυχογιός Ανάργυρος τον οποίο αντικατέστησε μετά το σοβαρό τραυματισμό του σε επιχειρήσεις ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Βαλασάκος. Χρέη διμοιριτών εκτελούσαν ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Νικολακάκος Θεόδωρος, ο Ανθυπολοχαγός εξ απονομής Μενούτης Γεώργιος και ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Σκαρλατίνης Γεώργιος.

4ος Λόχος Σκλαβοχωρίου - Ανωγείων: Δύναμη 140 ανδρών. Διοικητής μόνιμος Ανθυπολοχαγός Καίσαρέας Παναγιώτης, Διμοιρίτες: μόνιμος Ανθυπολοχαγός Κωστόπουλος Θεμ και Ανθυπασπιστής Λ. Παπαδής.

5ος Λόχος Γυθείου: Δύναμη 150 ανδρών. Διοικητής μόνιμος Ανθυπολοχαγός Καραδημητρόπουλος Αλέξανδρος, Διμοιρίτες: εξ απονομής Ανθυπολοχαγός Σκλαβόλιας Σταύρος, έφεδρος Υπολοχαγός Λειβάδης Ιωάννης. Ο συγκεκριμένος λόχος το Σεπτέμβριο του 1943 συνεκροτήθη στο το 2ο Τάγμα ασφαλείας Λακωνίας του οποίου πρώτου διοικητής τοποθετήθηκε ο έφεδρος εκ μονίμων Ταγματάρχης Παπαλεκκάκος Κυριάκος, ο οποίος, ε την πάροδο μηνός αντικαταστάθηκε από τον μόνιμο Ταγματάρχη Παπαδόπουλο Διονύσιο.

Γραφείο πληροφοριών: το συγκεκριμένο γραφείο επικεφαλής τέθηκε ο δικηγόρος Παπαδόπουλος Μιχαήλ με βοηθό τον ανθυπασπιστή κωροφυλακής Βελακουτάκο Ηλία.

Γραφείο διαχειρίσεως και προμηθειών: Επικεφαλής του συγκεκριμένου γραφείου τοποθετήθηκε ο ένας εκ των ιδρυτών του τάγματος Παπαδάκος Λεωνίδας με τον βαθμό του ανθυπολοχαγού.

Γραφείο Προπαγάνδας: Επικεφαλής τοποθετήθηκε ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Γριβάκος Αλέξανδρος, ο οποίος σκοτώθηκε στο Μυστρά.

Υπηρεσία υγειονομικής περιθάλψεως με πλήρη Κλινική και επικεφαλής τον αρχίατρο Βλαχάκη Διονύσιο και τους ιατρούς Χατζάκο Ηλία, Γούτο Δημήτριο Χαρίδα Μιχαήλ, Κοσσονάκη Σπύρο, Κων/νο Ιατρού.

Επιπρόσθετα η οργάνωση του Τάγματος διέθετε Υπηρεσία Υλικών με προϊστάμενο τον έφεδρο υπολοχαγό Δασκαλάκη Φιλήμονα, Αποθήκη Τροφίμων με διαχειριστή τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Λιναρδάκη Παναγιώτη και Φρουραρχείο με επικεφαλής τον Ζερβέα Βενιζέλο με βοηθό του τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Μαυροειδή Σπύρο. Στην υπηρεσία του φρουραρχείου ήταν προσκωλυόμενη και ομάδα η Ασφαλείας και Κρούσεως ενώ υπήρχε μέριμνα και για την συγκρότηση Λέσχης αξιωματικών.

Σημειώνεται επίσης ότι στην σύνθεση του τάγματος συγκροτήθηκε εξ αρχής μικρό επιτελείο στο οποίο υπηρετούσαν οι κάτωθι αξιωματικοί: έφεδρος Λοχαγός Γεράσιμος Παναγιώτης (Στρατιωτικής Δικαιοσύνης), έφεδρος Υπολοχαγός Τσιριγώτης Πέτρος, έφεδρος Ανθυπολοχαγός Θεοδωρόπουλος Αριστείδης, Κυρούσης Νικίας (Δικηγόρος). Το εν λόγω επιτελείο αναλάμβανε υποθέσεις δικαστικής φύσεως και ελέγχου πληροφοριών.

Στις αρχές Ιανουαρίου του '44 αναφέρθηκε η ύπαρξη αποσπασμάτων στην Πάτρα όπου ο Υποστράτηγος Ντεριλής, Διοικητής των Ταγμάτων Ασφαλείας, έφτασε αυτοπροσώπως μέσα στο ίδιο μήνα για να αξιολογήσει την κατάσταση. Λέγεται ότι αυτά τα αποσπάσματα ήταν μάλλον οι

τέσσερεις λόχοι του πρώην 2ου Τάγματος της Αθήνας που είχαν αντιμετωπίσει με μεγάλη επιτυχία τον ΕΑΜ/ΕΛΑΣ στην περιοχή και ότι είχαν γίνει δεκτά με ανακούφιση από το λαό της Πάτρας. Σχηματισμοί είχαν επίσης εξαπλωθεί στην Ηλεία εφόσον στις 15 Ιανουαρίου του '44 ομάδες του ΕΛΑΣ στην περιοχή του Πύργου εξέδωσαν τελεσίγραφο προς τα στρατεύματα του Ράλλη ζητώντας να παραδώσουν τα όπλα τους εντός 48 ωρών πράγμα που αν δεν έκαναν θα θεωρούνταν προδότες και θα τουφεκίζονταν. Στις αρχές Φεβρουαρίου ένας από τους λόχους της Πάτρας έφυγε για να σχηματίσει νέο Τάγμα στο Αγρίνιο. Ακόμη, άλλο ένα Τάγμα σχηματίστηκε με επιτόπου στρατολόγηση υπό τον Συνταγματάρχη Κουρκουλάκο, και έγινε το 1ο Τάγμα της Πάτρας. Κάποιες άλλες πηγές αναφέρουν ότι πολλά από τα μέλη του 2ου Τάγματος επέστρεψαν στην Αθήνα αλλά ο σχηματισμός παρέμεινε και ενδυναμώθηκε με πρόσθετη επιτόπου στρατολόγηση. Στις 26 Φεβρουαρίου του '44 διεξήχθη από τους Γερμανούς στην Αχαΐα επιδρομή μεγάλης κλίμακας με την υποστήριξη στρατευμάτων του Ράλλη. Τότε ο ΕΑΜ ανακοίνωσε ότι πλέον είναι στόχοι οι συγγενείς των στρατευμάτων Ασφαλείας.

Την επιδρομή αυτή ακολούθησε το Μάρτιο μια απόπειρα για την επαναφορά της τάξης στη Λακωνία και τη Μεσσηνία. Συγκεκριμένα στον Ταύγετο έλαβαν χώρα μερικές από τις πιο άγριες μάχες μεταξύ του ΕΛΑΣ και των ομάδων αξιωματικών το Σεπτέμβριο/Οκτώβριο του '43. Από τις 12 έως τις 20 Απριλίου μια νέα και πολύ καλά οργανωμένη επίθεση των Ταγμάτων Ασφαλείας κατά του ΕΛΑΣ άρχισε στην Αχαΐα και επεκτάθηκε στην Ηλεία. Και σε αυτή την περίπτωση τα Τάγματα υπό τον Συνταγματάρχη Κουρκουλάκο, επικράτησαν του αντιπάλων.

Σύμφωνα με κάποιες πηγές το Μάρτιο του '44 σχηματίστηκαν Τάγματα στην Τρίπολη, την Καλαμάτα και την Σπάρτη, εν μέρει με την αποστολή προσωπικού από την Αθήνα, και εν μέρει με επιτόπου στρατολόγηση. Το Μάιο του '44 η συνολική δύναμη των Ταγμάτων Ασφαλείας στην Πελοπόννησο εκτιμάτο περίπου στις 8.000.

6 Τάγματα Ασφαλείας Αγρινίου

Η συγκρότηση Τάγματος Ασφαλείας στο Αγρίνιο ξεκίνησε στις 21 Φεβρουαρίου 1944 και ολοκληρώθηκε μέσα στο Μάρτιο του ίδιου έτους. Η συγκρότηση του επετεύχθη μέσω του 5ου λόχου του II Τάγματος Ασφαλείας Αθηνών που χρησιμοποιήθηκε ως πυρήνας, με την ενίσχυση ενός πλήρους λόχου της Στρατιωτικής Διοικήσεως Ασφαλείας Πατρών, με την εθελουσία κατάταξη αλλά και στρατολόγηση κατοίκων της πόλεως του Αγρινίου και των περιχώρων. Αποστολή του τάγματος ήταν ο έλεγχος της περιοχής Αγρινίου, προς εξασφάλιση, περιφρούρηση και ανακούφιση των κατοίκων της πόλεως και περιχώρων της, από την εφαρμογή των συστημάτων δράσεως και επικρατήσεως του Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. μέσω διαρπαγών - λεηλασιών - εμπρησμών - βίαιας στρατολογίας και διαφόρων εγκλημάτων κατά του εθνικιστικού στοιχείου. Η σύνθεση του ήταν ουσιαστικά σύνθεση Τάγματος Πεζικού με 7 Λόχους τυφεκιοφόρων, 1 Λόχο Πολυβόλων και 1 Μηχανοκίνητο Τμήμα. Σε ό,τι αφορά τα στελέχη της μονάδας έχουν ως εξής:

- 1) Ταγ/χης Πεζικού Τολιόπουλος Γεώργιος Διοικητής
- 2) " " Αρσένης Αριστείδης Επόπτης Οικονομικών
- 3) " " Παυλής Γεώργιος Υπασπιστής
- 4) " " Σταματίου Ευάγγελος
Δντής Γραφ. Πληροφοριών

- 5) " " Σούρτος Ματθαίος Διοικητής Λόχου
- 6) " " Δελής Ηλίας Διοικητής Λόχου
- 7) " Πυρ/κού Τσάμης Αθανάσιος Διαθέσιμος
- 8) Λοχαγός ΠΖ Γιωτόπουλος Παναγιώτης
Αξ/κος Εκπαιδύσεως
- 9) " " Τσαπίνας Γεώργιος Διοικητής Λόχου
- 10) " " Παναγιώτου Πέτρος Διοικητής Λόχου
- 11) " Μηχανικού Μαργιόλης Διονύσιος
Αξ/κος Φρουραρχείου
- 12) " Πεζικού Μαρκόπουλος Σωτήριος
Διοικητής Λόχου
- 13) Ιατρός Παπαλάμπρου Ευάγγελος Ιατρός Τάγματος
- 14) Εφ. Ιατρός Μπαϊμπάς Ιωάννης Ιατρός βοηθός
- 15) Υπλ/γός ΠΖ Πελεκίδης Δημήτριος Διοικητής Λόχου
- 16) Υπλ/γός ΠΖ Νταβατζής Ιωάννης Διακ/στής Υλικού
- 17) " " Μηλιάδης Ελευθέριος Διοικητής Λόχου
- 18) Εφ. " Πυρ/κού Σερπιάνος Άγγελος
Δ/ντής Μηχ/του Ουλαμού
- 19) " " Δικ/κού Αλεξανδρής Φώπιος
Αξ/κος Δικαστικού
- 20) Ανθ/γός Πεζικού Αποστολίδης Κων/νος Διμοιρίτης
- 21) " " Μαρινόπουλος Δημήτριος Διμοιρίτης
- 22) " Στρατολογίας Βαρδάλος Χρήστος Στρατολόγος
- 23) " ΠΖ Παπανικολάου Δημήτριος Διμοιρίτης
- 24) " " Γεωργόπουλος Φώπιος "
- 25) " " Κοτρίκλας Αθανάσιος "
- 26) " " Σκιαδάς Νικόλαος "
- 27) " ΜΧ Αγγελής Νικόλαος
Αξ/κος Φρουραρχείου
- 28) " ΠΖ Μαργαρίτης Χαράλαμπος Διμοιρίτης
- 29) " Ιππικού Παπακρήστου Σταύρος "
- 30) Εφ. Ανθ/ρχος Παπαδήμιας Νικόλαος Ταμίας
- 31) Ανθ/γός Πεζικού Αρκάδας Δημήτριος Διμοιρίτης
- 32) " " Κόνιαρης Γεώργιος "
- 33) Ανθυπίατρος Πιπιάς Ιωάννης Οφθαλμίατρος
- 34) " Σίσκος Γεώργιος Δερματολόγος
- 35) Ανθ/σής Χωροφυλακής Πουρής Ιωάννης

- Αξ/κος Πληροφοριών
- 36) " " Γεωργίου Γεώργιος " "
 - 37) Λοχαγός Ρακόφιλος Κωνσ/νος Διευθυντής Δικαστικού
 - 38) Ανθ/σής ΠΖ Μπάρκας Παναγιώτης Διμοιρίτης
 - 39) " Πυρ/κού Πετσαλάς Ηλίας "
 - 40) " ΜΧ Ορφανός Ιωάννης "
 - 41) " Πυρ/κού Γιαννακός Ιωάννης "
 - 42) " ΠΖ Τσανακάκης Γρηγόριος "
 - 43) " " Ναρκογιαννάκης Εμμαν. "
 - 44) " Πυρ/κού Κολοβός Επαμειν. "
 - 45) " ΠΖ Μαχαίρας Κωνσ/νος "
 - 46) " " Γεωργαντάς Κωνστ. "
 - 47) " " Παπαβασιλείου Ιωάννης "
 - 48) " " Καραγεωργάκης "
 - 49) Λοχαγός " Καλαμπόκης Γεώργιος Δ/τής Λόχου

Ο εξοπλισμός της μονάδας αποτελούταν σε ότι αφορούσε τον οπλισμό, ιταλικής προελεύσεως περίστροφα, αραβίδες, οπλοπολυβόλα, πολυβόλα θέσεως, ατομικούς όλμους και όλμους μεγάλου διαμετρήματος. Επιπρόσθετα στα υλικά της μονάδας περιλαμβανόταν με τρία μηχανοκίνητα οχήματα οπλισμένα με δύο πολυβόλα έκαστο. Σε ότι αφορά το έμψυχο υλικό που επάνδρωσε τη μονάδα, στην πλειονότητα ήταν εμπειροπόλεμο από τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο.

Οπλίτες των Ταγμάτων Ασφαλείας.

7 Τάγματα Ασφαλείας Θεσσαλίας

Τα Τάγματα Ασφαλείας της Θεσσαλίας παρουσιάζουν μια ιδιομορφία διότι πλαισιώνονται από τις άλλες ένοπλες οργανώσεις ΕΑΣΑΔ και την ΕΕΕ. Όσον αφορά τον ΕΑΣΑΔ (Εθνικός Αγροτικός Σύνδεσμος Αντικομμουνιστικής Δράσεως) δημιουργήθηκε το Μάρτιο του '44 στη Θεσσαλία, στις πόλεις των Τρικάλων, της Καρδίτσας, της Λάρισας και του Βόλου. Στρατολογήθηκε κατά μεγάλο μέρος από χωρικούς που για να γλυτώσουν από τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του ΕΛΑΣ είχαν διαφύγει από τα ορεινά χωριά και είχαν βρει καταφύγιο στις πόλεις. Στα τέλη Μαρτίου του '44 έφτασαν τα πρώτα 17 μέλη από την Αθήνα στο Βόλο, όπου σκοπός τους ορίστηκε να είναι η διαφύλαξη της εσωτερικής ασφαλείας, και τα κύρια καθήκοντά τους στην πόλη συνίσταντο στη φύλαξη εργοστασίων, αποθηκών, αποθεμάτων τροφίμων και πετρελαιολιπαντικών. Αξίζει να αναφερθεί ότι στις 27 Απριλίου του '44 το Ραδιόφωνο της Αθήνας ανακοίνωσε την άφιξη μελών της ΕΑΣΑΔ στη Θεσσαλία και ανέφερε ότι σκοπός τους ήταν η εξουδετέρωση όλων των κινήσεων του ΕΛΑΣ που θα έβλαπταν τα εθνικά συμφέροντα. Επικεφαλής του ΕΑΣΑΔ ήταν ο Τάκης Μακεδών, γνωστός ως "Μαύρος". Αντίθετα με τα κανονικά Τάγματα Ασφαλείας τα μέλη της ΕΑΣΑΔ φορούσαν πολιτικά και πράσινο περιβραχιόνιο με τα αρχικά ΕΑΣΑΔ σε λευκό φόντο. Στο Βόλο κατάλυμά τους σύμφωνα με πηγές της εποχής ήταν η οικία Καρτάλη και

τα γραφεία τους στην Πλατεία Ελευθερίας, ενώ μια ακόμη μονάδα στρατωνιζόταν στην Καρδίτσα. Επίσης μια άλλη εγκατάσταση που χρησιμοποιούσε η ΕΑΣΑΔ στο Βόλο για κράτηση όσων συλλάμβανε ήταν η "Κίτρινη Αποθήκη" ένα κτίριο που άλλοτε ανήκε σε αμερικανική εταιρεία καπνού. Σε ότι αφορά τις δραστηριότητες της εν λόγω ομάδας ένα δελτίο πληροφοριών της εποχής ανέφερε έμμεσα ότι στην Καρδίτσα η ΕΑΣΑΔ είχε κάποια επιτυχία κατά του ΕΑΜ της πόλης, αλλά οι περισσότερες αναφορές σχετικά με τις δραστηριότητες της ΕΑΣΑΔ σχετιζόταν με την περιοχή του Βόλου.

Το Μάιο του '44 η ΕΑΣΑΔ έδωσε αμνηστία σε εκείνα τα μέλη του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ που είχαν εξαναγκαστεί να μπουν στην οργάνωση. Ο αρχικός μικρός πυρήνας των 17 αρχικών μελών της ΕΑΣΑΔ λεγόταν ότι ως τον Ιουνίο του '44 είχε φτάσει τα 480 άτομα.

Σε ότι αφορά την ΕΕΕ (Εθνική Ένωση Ελλάδος) αυτή η οργάνωση που δεν θα πρέπει να συγχέεται με την Ένωση Ελευθέρων Ελλήνων (πατριωτική οργάνωση που ιδρύθηκε στην Αθήνα μετά την κατοχή το 1941) ήταν ουσιαστικά το πρώτο Φασιστικό Κόμμα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1930 από το Συνταγματάρχη Πέτρο Γρηγοράκη και είχε αντικομμουνιστικό χαρακτήρα. Η έδρα της ήταν στη Θεσσαλονίκη με παραρτήματα σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, και τα μέλη της ήταν ως επί το πλείστον έμποροι, βιομήχανοι, δημόσιοι υπάλληλοι και γενικά άνθρωποι του αστικού χώρου. Λίγο μετά την κατοχή η "ΕΕΕ" διαλύθηκε από τους Γερμανούς, αλλά ανασυστάθηκε περίπου τον Ιανουάριο του '44, υπό τους παλαιούς αρχηγούς της, Γρηγοράκη, Κοσμίδη και Ηλία Γκουλά. Ταυτόχρονα, η έδρα της οργάνωσης μεταφέρθηκε στην Αθήνα, όπου οι δραστηριότητές του ήταν κατά κύριο λόγο προπαγανδιστικές, και από εκεί παραρτήματα απλώθηκαν και πάλι προς το βορρά. Η ΕΕΕ εμφανίστηκε και με στρατιωτικό σκέλος στη Θεσσαλία

όπου, μαζί με την ΕΑΣΑΔ τα μέλη της ασχολούταν κυρίως με την συλλογή πληροφοριών των κινήσεων του ΕΛΑΣ. Όταν η κατάσταση μεταξύ του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ και των Ταγμάτων Ασφαλείας κλιμακώθηκε η ΕΕΕ και η ΕΑΣΑΔ, λειτούργησαν επικουρικά των Ταγμάτων Ασφαλείας. Ο αρχηγός της "ΕΕΕ" του Βόλου ήταν ο γιατρός Νικόλαος Γενεκίδης. Οι πρώτες αναφορές σχετικά με τη δράση των Θεσσαλικών Ταγμάτων Ασφαλείας έφτασαν το Μάιο του '44, όταν πέντε άνδρες φονεύθηκαν από τον ΕΛΑΣ στην Καρδίτσα, όπου εικαζόταν ότι ήταν εγκατεστημένο απόσπασμα 80 ανδρών. Στις 17 Μαΐου τμήμα 150 Ευζώνων πραγματοποίησε συλλήψεις στα χωριά βόρεια του Τύρναβου. Κατά τη διάρκεια του Μαΐου πιστεύεται ότι σχηματίζονταν Τάγματα στην Καρδίτσα (με διοικητή τον Άκη Κυριαζή) και τη Λάρισα. Ακόμα υπάρχουν ενδείξεις για την ύπαρξη Ταγμάτων Ασφαλείας στο Βόλο. Ωστόσο, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι αυτό το «Τάγμα» δεν ήταν απόσπασμα από τη Λάρισα σε προσωρινή υπηρεσία. Δύο στρατιωτικοί που διαδραμάτισαν κάποιο ρόλο στην περιοχή ήταν ο Αντισυνταγματάρχης Κυριαζής (Αρχηγός Ταγματος Ασφαλείας στην Καρδίτσα), και ο Ταγματάρχης Σερεμάτης ο οποίος σύμφωνα με πηγές της εποχής στις 19 Μαρτίου κινήθηκε προς τη Φλώρινα με αποστολή να δημιουργήσει Σύνταγμα Ασφαλείας.

Ο Συνταγματάρχης Γεώργιος Πούλος με τις δυνάμεις του, συνοδευόμενοι από πλήθος λαού.

8 Δυνάμεις Μακεδονίας - Έβρου

Στη Μακεδονία τα αντικομμουνιστικά στρατεύματα αποτελούνται κυρίως από την ΕΕΕ, την οργάνωση Πούλου και τμήματα της ΠΑΟ, τα σε πολλές αναφορές στον τύπο λανθασμένα εκλαμβάνονται ως Τάγματα Ασφαλείας. Συγκεκριμένα η οργάνωση του ΠΟΥΛΟΥ και επικεφαλής τον Αντισυνταγματάρχη Γεώργιο Πούλο, είχε τα κεντρικά γραφεία στη Θεσσαλονίκη, ενώ παραρτήματα υπήρχαν και σε άλλες πόλεις της Βόρειας Ελλάδας. Στις αρχές του 1943 ο Πούλος άρχισε να δημιουργεί ένα Σώμα Εθελοντών για να αντιμετωπίσει τις ένοπλες ομάδες του ΕΛΑΣ. Το εν λόγω σώμα στρατολόγησε περί τα 800 άτομα τα οποία πραγματοποίησαν επιθέσεις κατά του ΕΛΑΣ στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας. Οι ομάδες κρούσης ονομάζονταν "Εκατονταρχία" (ομάδες των 100) αλλά τον Απρίλιο του '44 μια ομάδα του ΕΛΑΣ πραγματοποίησε επιτυχή επιθετική ενέργεια εναντίον δυνάμεων της Οργάνωσης Πούλου με αποτέλεσμα να σκοτωθούν δύο αξιωματικοί και περίπου 200 άνδρες.

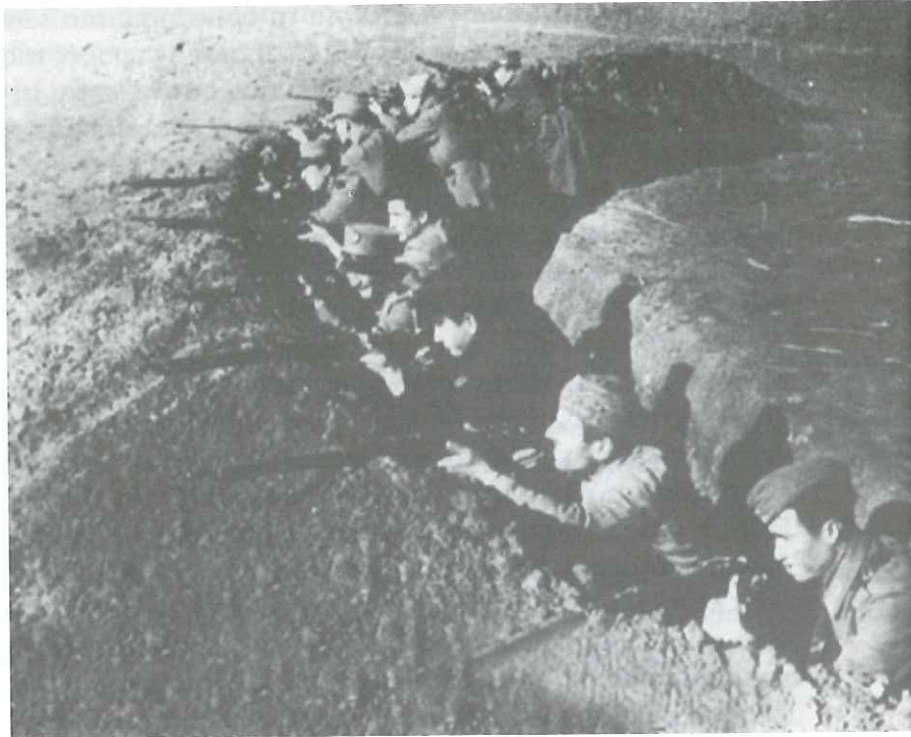
Σε ότι αφορά την οργάνωση Π.Α.Ο. (Πανελλήνιος Απελευθερωτική Οργάνωση), δημιουργήθηκε το καλοκαίρι του 1941 στη Μακεδονία από μια ομάδα αξιωματικών του στρατού της Θεσσαλονίκης. Η αρχική ονομασία της ήταν ΥΒΕ (Υπερασπισταί Βορείου Ελλάδος), αλλά το όνομά της άλλαξε σε ΠΑΟ το Μάρτιο του '43, όταν στον αρχικό της

στόχο της αντίστασης στους εισβολείς προστέθηκε και πολιτικό πρόγραμμα. Οι νέοι της στόχοι ήταν, μεταξύ άλλων, η απελευθέρωση από τους Γερμανούς και τους Βούλγαρους, η αναγνώριση της κυβέρνησης που βρισκόταν στο εξωτερικό, η διατήρηση της τάξης, κλπ, αλλά προστέθηκε και η άμεση αναδιοργάνωση των Ένοπλων Δυνάμεων μετά την απελευθέρωση έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε επεκτατική εκστρατεία στη Βόρεια Ελλάδα. Ξεκινώντας την αντιστασιακή του δράση το Μάρτιο του '43 αντιμετώπισαν την αντίσταση του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ και από τον Απρίλιο και μετά υπήρχαν συχνές συμπλοκές μεταξύ των δυο οργανώσεων. Το καλοκαίρι του '43 υπήρξε μια μικρή περίοδος άτυπης συνεργασίας κατά την οποία οι μονάδες της ΠΑΟ επεκτάθηκαν στην Κεντρική Μακεδονία. Οι τριβές ξανάρχισαν το Σεπτέμβριο, όταν πρώτα στην περιοχή της Κοζάνης ομάδες της ΠΑΟ άρχισαν να συνεργάζονται με τους Γερμανούς με αποτέλεσμα ο ΕΛΑΣ να ξεκινήσει μπαράζ επιθέσεων με όλες του τις δυνάμεις εναντίον της ΠΑΟ, με αποτέλεσμα η οργάνωση να εξαφανισθεί ως το τέλος του χρόνου. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι οι Γερμανοί χρησιμοποίησαν και τους Έκτακτους Αστυνομικούς σ' αυτή την περιοχή.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, παρόλο που το αρχικό διάταγμα της 7ης Απριλίου του '43 περιλάμβανε το σχηματισμό δυο Ταγμάτων στη Θεσσαλονίκη, οι Γερμανοί στη συνέχεια απαγόρευσαν αυτό το τμήμα του σχεδίου. Ακόμα, στο χρονικό διάστημα από την απόφαση της Κυβέρνησης Ράλλη για το σχηματισμό Ταγμάτων Ασφαλείας έως τη δημιουργία τους, οι Γερμανοί ανέλαβαν την πολιτική διοίκηση της Μακεδονίας, που προηγουμένως βρισκόταν σε ελληνικά χέρια, και έφεραν Βουλγαρικές δυνάμεις για την εκτέλεση υπηρεσιών που αλλού γίνονταν από Τάγματα Ασφαλείας. Το Μάρτιο του '44 εμφανίστηκε στη Δυτική Χαλκιδική μια ακόμη τοπική οργάνωση που επίσης διατηρούσε ένοπλα

Τάγματα υπό τις διαταγές Γερμανών. Αυτή ήταν η "Πανελλήνιος Οργάνωσις Εθνικιστικών Ταγμάτων", με ένα στρατηγείο στην Κασσάνδρα.

Λίγα πράγματα είναι γνωστά για τη δραστηριότητα των στρατευμάτων του Ράλλη στον Έβρο. Κάποιες αναφορές της περιόδου κάνουν λόγο για πολύ λίγους στρατιώτες και σίγουρα λιγότερους από τη δύναμη τάγματος. Αναφέρεται ότι στις 28 Μαρτίου του '44 υπήρχαν λιγότεροι από 50 άνδρες του Ράλλη στην περιοχή, αριθμός που περιλάμβανε 13 Έλληνες τους υπόλοιπους που πιθανόν ήταν ποντιακής καταγωγής. Σε αντίθεση με την πλειοψηφία των δυνάμεων του Ράλλη, εκείνες του Έβρου πιστεύεται ότι φορούσαν παλιές γερμανικές στολές χωρίς διακριτικά και ότι είχαν τυφέκια Μάνλικερ, ξίφη και περίστροφα γερμανικής προέλευσης. Οι Γερμανοί της περιοχής λέγεται ότι καταβάλλουν έντονες προσπάθειες για να δημιουργήσουν Τάγμα Ασφαλείας και ότι προσπάθησαν να στρατολογήσουν πρώην μέλη της ΕΟΝ (του παλαιού κινήματος νέων του Μεταξά). Μια μικτή δύναμη 200 μισθοφόρων (ίσως τμήμα της οργάνωσης Πούλου) λέγεται ότι είχε φθάσει στον Έβρο από τη Θεσσαλονίκη στις 27 Απριλίου του '44. Η δύναμη αυτή πιθανόν να χρησιμοποιήθηκε στην επίθεση της 9ης Μαΐου του '44, η οποία κατέληξε στην εκδίωξη των ανταρτών από το Πύθιο.

Τον Ιανουάριο του 1944, ο γενικός διοικητής Κρήτης, ο δήμαρχος Χανίων και ο αρχηγός της Αστυνομίας ίδρυσαν την αντικομμουνιστική οργάνωση ΑΟΚ.

9 Δυνάμεις Κρήτης

Οι Γερμανοί είχαν κάνει πολλές απόπειρες να οργάνωσουν στην Κρήτη σχηματισμούς όμοιους με τα Τάγματα Ασφαλείας στην ηπειρωτική Ελλάδα. Το Σεπτέμβριο του '43, ο SCHUBERT, γερμανός υπαξιωματικός ασφαλείας, σχημάτισε μια ένοπλη ομάδα γερμανόφιλων Κρητικών για την καταδίωξη του ΕΛΑΣ. Αυτή η ομάδα αντιμετωπίστηκε με σημαντική εκθρόνιση από τους κατοίκους της Κρήτης και μετά από μια μικρή περίοδο τρομοκρατίας ο SCHUBERT παρατηρήθηκε από το Στρατηγό BRAUER, το Γερμανό διοικητή, για περιττή βαρβαρότητα. Στις 11 Ιανουαρίου του '44 τον απομάκρυναν από το νησί και διέλυσαν την ομάδα του.

Τον Ιανουάριο του '44, ο Πασσαδάκης (γενικός διοικητής της Κρήτης), ο Γαλάνης (δήμαρχος Χανίων) και ο Ιερονυμάκης (αρχηγός της Αστυνομίας) ίδρυσαν μια αντικομμουνιστική οργάνωση γνωστή ως ΑΟΚ με σκοπό να πατάξει τον κομμουνισμό από το νησί και να επιβάλλει το νόμο και την τάξη μετά την αποχώρηση των Γερμανών. Η ΑΟΚ επρόκειτο να γίνει και πολιτικό και στρατιωτικό σώμα. Το στρατιωτικό της τμήμα θα διοικηόταν από Κρητικούς αλλά θα ήταν κάτω από την ανώτατη διοίκηση των Γερμανών. Ο Πασσαδάκης δεν μπόρεσε να πείσει αξιωματικούς να γίνουν μέλη της ΑΟΚ. Τον Απρίλιο του '44 εκείνοι που υπηρετούσαν στις δυνάμεις ασφαλείας στην Κρήτη πιθανολογείται ότι δεν ήταν στο σύνολό τους πάνω από 60, όλοι στην

Ο Παύλος Γυπάρης (που είχε διατελέσει επικεφαλής ένοπλων πολιτών στη Μάχη της Κρήτης) συνέτριψε στην Κρήτη τον ΕΛΑΣ.

περιοχή Ηρακλείου.

Υπάρχει άλλη μια οργάνωση στην Κρήτη, το Τάγμα Χωροφυλακής Χανίων με διοικητή τον Ταγματάρχη Δημήτριο Παπαγιαννάκη. Αυτή η μονάδα Χωροφυλακής δημιουργήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου του '44 και η κύρια δραστηριότητά της ήταν η καταπολέμηση των κλοπών προβάτων στο νομό Χανίων. Αν και δεν είναι γνωστές οι επιχειρήσεις που πραγματοποίησε κατά του ΕΛΑΣ, το μόνο βέβαιο είναι ότι ο Ταγματάρχης Παπαγιαννάκης ενεργούσε απολύτως ανεξάρτητα και δεν έπαιρνε διαταγές από καμία άλλη αρχή.

Παραρτήματα

Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

Ο Μελιγαλάς, βρίσκεται στο σταυροδρόμι των διαβάσεων Καλαμάτα-Πύργος, Καλαμάτα-Τρίπολη, και Κυπαρισσία-Τρίπολη, αλλά και σε ίση απόσταση από τα βουνά της Ιθώμης, του Ταυγέτου και της ορεινής Ολυμπίας. Λόγω της θέσης της είχε μεγάλη στρατηγική αξία στην περίοδο της Κατοχής και οι σύμμαχοι ήθελαν προσπάθησαν να πείσουν τους Γερμανούς ότι οι κόλποι της Καλαμάτας και της Κυπαρισσίας ήταν πιθανοί προορισμοί απόβασης στα Βαλκάνια, με σκοπό να τους παραπλανήσουν και να προωθήσουν τις δυνάμεις τους νοτιότερα στα Βαλκάνια. Από τον Μάιο του 1941, οι Ιταλοί είχαν εγκαταστήσει στον Μελιγαλά πλήρη λόχο, και οι Γερμανοί μικρό απόσπασμα με πυροβόλα. Μετά τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας, η Γερμανική φρουρά αυξήθηκε σημαντικά με περίπου 80 άνδρες αλλά κυρίως με βαρύ οπλισμό. Ωστόσο η μικρή κωμόπολη δεν έμεινε στην ιστορία για την γεωγραφική της αξία ή την όποια σημασία της σε τακτικό –επιχειρησιακό επίπεδο, αλλά για την περιβόητη Πηγάδα, ένα μεγάλο προπολεμικό εγκαταλειμμένο πηγάδι με 8 μέτρα πλάτος και βάθος περίπου 20, στο οποίο πετάχτηκαν εφόσον θανατώθηκαν από το ΕΛΑΣ περίπου 750 άνδρες των Ταγμάτων Ασφαλείας και υπερδιπλάσιος αριθμός αθώων πολιτών που απλά δεν αποδεχόταν την κυριαρχία του ΕΑΜ.

Ένα όνομα άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία του τό-

Ο Παύλος Γυπάρης (που είχε διατελέσει επικεφαλής ένοπλων πολιτών στη Μάχη της Κρήτης) συνέτριψε στην Κρήτη τον ΕΛΑΣ.

περιοχή Ηρακλείου.

Υπάρχει άλλη μια οργάνωση στην Κρήτη, το Τάγμα Χωροφυλακής Χανίων με διοικητή τον Ταγματάρχη Δημήτριο Παπαγιαννάκη. Αυτή η μονάδα Χωροφυλακής δημιουργήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου του '44 και η κύρια δραστηριότητά της ήταν η καταπολέμηση των κλοπών προβάτων στο νομό Χανίων. Αν και δεν είναι γνωστές οι επιχειρήσεις που πραγματοποίησε κατά του ΕΛΑΣ, το μόνο βέβαιο είναι ότι ο Ταγματάρχης Παπαγιαννάκης ενεργούσε απολύτως ανεξάρτητα και δεν έπαιρνε διαταγές από καμία άλλη αρχή.

Παραρτήματα

Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

Ο Μελιγαλάς, βρίσκεται στο σταυροδρόμι των διαβάσεων Καλαμάτα-Πύργος, Καλαμάτα-Τρίπολη, και Κυπαρισσία-Τρίπολη, αλλά και σε ίση απόσταση από τα βουνά της Ιθώμης, του Ταυγέτου και της ορεινής Ολυμπίας. Λόγω της θέσης της είχε μεγάλη στρατηγική αξία στην περίοδο της Κατοχής και οι σύμμαχοι ήθελαν προσπάθησαν να πείσουν τους Γερμανούς ότι οι κόλποι της Καλαμάτας και της Κυπαρισσίας ήταν πιθανοί προορισμοί απόβασης στα Βαλκάνια, με σκοπό να τους παραπλανήσουν και να προωθήσουν τις δυνάμεις τους νοτιότερα στα Βαλκάνια. Από τον Μάιο του 1941, οι Ιταλοί είχαν εγκαταστήσει στον Μελιγαλά πλήρη λόχο, και οι Γερμανοί μικρό απόσπασμα με πυροβόλα. Μετά τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας, η Γερμανική φρουρά αυξήθηκε σημαντικά με περίπου 80 άνδρες αλλά κυρίως με βαρύ οπλισμό. Ωστόσο η μικρή κωμόπολη δεν έμεινε στην ιστορία για την γεωγραφική της αξία ή την όποια σημασία της σε τακτικό –επιχειρησιακό επίπεδο, αλλά για την περιβόητη Πηγάδα, ένα μεγάλο προπολεμικό εγκαταλειμμένο πηγάδι με 8 μέτρα πλάτος και βάθος περίπου 20, στο οποίο πετάχτηκαν εφόσον θανατώθηκαν από το ΕΛΑΣ περίπου 750 άνδρες των Ταγμάτων Ασφαλείας και υπερδιπλάσιος αριθμός αθώων πολιτών που απλά δεν αποδέχονταν την κυριαρχία του ΕΑΜ.

Ένα όνομα άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία του τό-

που και γενικότερα με τα γεγονότα της Μεσοπνίας το 1943-44 ήταν ο ταγματάρχης Παναγιώτης Στούπας, ο οποίος από το 1914 μέχρι και το Β'ΠΠ έδωσε το παρόν σε όλους του πολέμους. Στον πόλεμο του '40 ως εθελοντής με το βαθμό του Ταγματάρχη, κατέλαβε την Τρεμπεσίνα, υπό τις διαταγές του μετέπειτα αρχηγού των Ταγμάτων Ασφαλείας, του συνταγματάρχη Παπαδόγκωνα που ήταν διοικητής της Μεραρχίας Κρητών στην Ήπειρο. Μετά την κατάρρευση του μετώπου, επέστρεψε στο χωριό του Λεύκη κοντά στους Γαργαλιάνους, και παρότι ήπιος χαρακτήρας αντιδρώντας στις βιαιότητες του ΕΛΑΣ ξεκίνησε την αντιστασιακή του δράση με δική του Ομάδα ανταρτών στα βουνά της Μάλης, στην ορεινή Τριφυλία, μετά από πρόσκληση του Βρετανού ταγματάρχη Reed, συνδέσμου αξιωματικού του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής. Η Ομάδα του, με δύναμη γύρω στους 50 αντάρτες ήταν μέρος της μεγάλης Αντιστασιακής Οργάνωσης Ελληνικός Στρατός.

Με τη διάλυση του ΕΣ από τον ΕΛΑΣ, τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 1943, ήρθε και το τέλος της Ομάδας του Στούπα, ο οποίος επέστρεψε στο χωριό του. Με εντολή της Νομαρχιακής Επιτροπής Μεσοπνίας (NEM) του ΕΑΜ, στις 10 Οκτωβρίου 1943, δυό λόχοι του ΕΛΑΣ, κύκλωσαν τη Λεύκη να τον συλλάβουν. Στη μάχη που ακολούθησε, ο ΕΛΑΣ δολοφόνησε τρεις συντρόφους του Στούπα που πίστεψαν τις υποσχέσεις των ανταρτών ότι δεν θα τους πειράξουν και παραδόθηκαν και 3 κατοίκους του χωριού. Επιπρόσθετα έκαψαν το πατρικό σπίτι του Στούπα και άλλα 9 στο χωριό. Τα θύματα του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ ήταν 18-20 νεκροί και αρκετοί τραυματίες, τα περισσότερα από το χέρι του Στούπα, που η σκοπευτική του ικανότητα με το τουφέκι και το πιστόλι ήταν αξιομνημόνευτες. Από καθαρή τύχη ο Στούπας διέφυγε τραυματισμένος και κρυβόταν στους γύρω λόφους. Ο συνταγματάρχης Παπαδόγκωνας, που τον εκτιμούσε ιδιαίτερα, έμαθε το περιστατικό και οργάνωσε επιχείρηση

διάσωσή του η οποία εστέφθη με επιτυχία και ο Στούπας μετέβη στην Αθήνα. Στα μέσα Μαρτίου 1944, ο Στούπας κατέβηκε στην Καλαμάτα για να οργανώσει Τάγμα Ασφαλείας στη Μεσοπνία. Είχε μαζί του και 80 περίπου άνδρες, όλους Μεσοπνίους και Κρήτες και εγκατέστησε τη βάση του Τάγματος Ασφαλείας στο Μελιγαλά και στην συνέχεια εγκατέστησε φρουρές και σε άλλες πόλεις και κωμοπόλεις της Μεσοπνίας. Στις 7 Απριλίου 1944, ένα τάγμα του ΕΛΑΣ επιτέθηκε στο τάγμα του Στούπα, στον Μελιγαλά και παρά την αρχική επιτυχία της, η επίθεση του ΕΛΑΣ τελικά αποκρούστηκε. Η πρώτη αυτή μάχη του Μελιγαλά παρακίνησε εκατοντάδες άνδρες της περιοχής να καταταγούν στη μονάδα του Στούπα το ποίο προκάλεσε το κυνηγιό των οικογενειών τους από τον ΕΛΑΣ.

Μια από τις σημαντικές επιτυχίες της μονάδας ήταν η απελευθέρωση 450 κρατούμενων από τα Στρατόπεδα Συγκεντρώσεως του ΕΑΜ στο Χαλβάτσου και στην Ποταμιά. Τον Σεπτέμβριο του 1944, οι γερμανοί αποχωρούν από την Καλαμάτα και τον Μελιγαλά, χωρίς καμία ενόχληση από τον ΕΛΑΣ παρά το γεγονός ότι διέθετε 6.000 άτομα νότια και δυτικά της Μεγαλόπολης. Η προσοχή του είχε ήδη στραφεί αποκλειστικά στα Τάγματα Ασφαλείας και στις 9 Σεπτεμβρίου επιτίθεται και καταλαμβάνει την Καλαμάτα και στις 13 το Μελιγαλά που τον καταλαμβάνει το μεσημέρι της 15ης Σεπτεμβρίου. Οι αμυνόμενοι ήταν 800 περίπου ταγματασφαλίτες και 150 κωροφύλακες, ενώ ο πληθυσμός της κωμόπολης είχε αυξηθεί σε τουλάχιστον 10.000 από κατοίκους της γύρω περιοχής που είχαν καταφύγει εκεί για προστασία από τον ΕΛΑΣ και την Πολιτοφυλακή του ΕΑΜ. Τα θύματα της μάχης από τους αμυνόμενους και τους άμαχους ήταν γύρω στα 25. Οι άμαχοι νεκροί προήλθαν από τον βομβαρδισμό της πόλης με βαριά πυροβόλα όπλα από τον ΕΛΑΣ.

Να σημειωθεί ο Στούπας είχε φύγει από τη διοίκηση

ένα μήνα νωρίτερα να δημιουργήσει τις ομάδες κρούσης Γαργαλιάνων. Μετά την είσοδο των Ελασιτών ταγματσαφλίτες και άμαχοι διατάσσονται με κωνιά να αφήσουν τα σπίτια τους ανοικτά και να συγκεντρωθούν σε δύο σημεία. Στο Μπεζεστένι (την πανηγυρίστρα του Μελιγαλά), και στις "Μουριές του Δεληγιάννη", στο κέντρο της πόλης. Ντόπιοι αντάρτες του ΕΛΑΣ και πολιτοφύλακες του ΕΑΜ, μετέφεραν πολλούς από αυτούς στα γύρω χωριά Σολάκιο, Ανθούσα, Νεοχώριο, Οικαλία, Σκάλα, αλλά και μακρύτερα μέχρι τη Μεσσήνη και άλλους τους λυντσάρισαν άλλους τους εκτέλεσαν στην κεντρική πλατεία των χωριών για παραδειγματισμό. Σημειώνεται ότι τα πτώματα όλων αυτών -περίπου 700- που δολοφονήθηκαν μακριά από τον Μελιγαλά δεν ρίχτηκαν στην περιβόητη Πηγάδα. Στον Μελιγαλά, αυτούς που απέμειναν στις Μουριές του Δεληγιάννη τους φυλάκισαν και την επόμενη ημέρα τους οδήγησαν κι αυτούς στο Μπεζεστένι.

Παράλληλα είχαν ξεκινήσει οι αυτοδικίες από Ελασίτες οι οποίοι κατάγονταν από το Μελιγαλά ή την γύρω περιοχή, και γνώριζαν τους ταγματσαφλίτες. Στον Μελιγαλά σχηματίζεται Λαϊκή Επιτροπή, για να αποφασίσει την τύχη των χιλιάδων αιχμαλώτων που βρίσκονται στοιβαγμένοι Μπεζεστένι. Το μεσημέρι φθάνει στο Μπεζεστένι ο Άρης Βελουκιώτης συνοδευόμενος από τον Αχιλλέα Μπλάνα (Γ.Γ. του Πελοποννησιακού Γραφείου του ΚΚΕ), τον Νίκο Μπελογιάννη (ειδικό απεσταλμένο του Γιώργη Σιάντου), τον Τάσσο Κουλαμπά (στέλεχος του ΚΚΕ στη Μεσσηνία), τους καπετάνιους του 8ου και 9ου συντάγματος του ΕΛΑΣ, και τους μαυροσκούφηδες συνοδούς του. Βλέποντας ότι πολλοί από τους αιχμαλώτους ήταν ταγματσαφλίτες, γίνεται έξαλλος και υβρίζει κυδαία τους υπεύθυνους, γιατί προφανώς είχαν παραβεί την διαταγή του να εκτελούνται οι ταγματσαφλίτες επί τόπου. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο Γιάννης Καραμούζης, στέλεχος του ΕΑΜ Μεσσηνίας και

μέλος της Λαϊκής Επιτροπής, που ήταν παρών γράφει: "...τόσον ο Άρης όσον και ο Κουλαμπάς έβαλαν πόστα τα στελέχη του ΕΛΑΣ γιατί δεν εξετελέσθησαν όλοι επί τόπου, αλλά τους έπιασαν ζωντανούς".

Η διαταγή, που εκδόθηκε και γραπτός, είναι η Ε.Π.Ε. 330 της ΙΙΙ Μεραρχίας του ΕΛΑΣ Πελοποννήσου με την υπογραφή του Βελουκιώτη και ημερομηνία 15 Σεπτεμβρίου. Στο σχετικό απόσπασμα αναφέρει ότι "Διά τελευταίαν φοράν διακηρύσσομεν δημοσία ότι πας ανήκων εις τα Εθνοπροδοτικά Τάγματα, όστις ήθελε παραδοθή ημίν και παραδώση τον όπλισμόν του εντός 24 ωρών από της κοινοποιήσεως της παρούσης θα του εξασφαλισθή απολύτως η ζωή και η ελευθερία επανόδου εις την οικίαν του. Μετά την εκπνοήν της άνω προθεσμίας πας εξ αυτών συλλαμβανόμενος κατά την διάρκειαν της μάχης ή άλλως ένοπλος θα τυφεκίζεται επί τόπου".

Η διαταγή του Βελουκιώτη για εκκαθάριση των κρατούμενων, είχε ως αποτέλεσμα οι κρατούμενοι (ταγματσαφλίτες και άμαχοι) στο Μπεζεστένι να χωρισθούν ανάλογα με τον τόπο καταγωγής τους και στη συνέχεια οι Τοπικές Επιτροπές του ΕΑΜ από τα γύρω χωριά και τις κωμοπόλεις της άνω Μεσσηνίας να μεταβούν εκεί για να δώσουν πληροφορίες για τους κρατούμενους, αν ήταν ταγματσαφλίτες, ή «αντιδραστικοί» κ.λπ. Εφόσον γινόταν η «επιλογή», με τη δικαιολογία της μετακίνησης σε άλλον τόπο φυλάκισης για να ανακριθούν, τα υποψήφια θύματα δένονταν συνήθως ανά τρεις με σκοινί και οδηγούνταν κατά μεγάλες ομάδες των 50-100 ατόμων, οι περισσότεροι φορώντας μόνον τα εσώρουκά τους στο στόμιο της Πηγάδας. Εκεί, οι τυχεροί σφάζονταν "καθάρ", και τα σώματά τους ρίχνονταν στην Πηγάδα αλλά οι αρκετοί ρίχνονταν τραυματισμένοι αλλά ζωντανοί ακόμη στην Πηγάδα!

Σύμφωνα με τον ιερέα του Μελιγαλά Παν. Παπαδόπουλο, σε κείμενο που έγραψε λίγα χρόνια μετά τη σφαγή, και

το οποίο περιέχεται στο βιβλίο του Ηλία Θεοδωρόπουλου, περιγράφει πολύ παραστατικά την κατάσταση στο Μπεζεστένι, αλλά και το έγκλημα της Πηγάδας αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι: "Οι εις Μπεζεστένι ευρισκόμενοι ήσαν εις την διάθεσιν του κάθε καπετάνιου, όστις πήγαινε μέσα και συνελάμβανε όποιον ήθελε της αρεσκείας του, όπως ο τσοπάνος διαλέγει εκείνο το σφακτό που θέλει να σφάξη, τον οδηγούσε έξω και τον εκτελούσε. Ακολουθώς το τραγικότερον που συνέβει και απαίσιον στον αιώνα ήτο δύο-δύο έδεναν από τα χέρια με καλώδιο με μόνον το υποκάμισον και το εσώβρακον στη γραμμή κατά ομάδας και τους οδηγούσαν στην ιστορικήν Πηγάδα. Τους έκοβαν, άλλων το κεφάλι, τα χέρια, την μύτην, δηλαδή τους κακοποιούσαν, τους εβασάνιζαν πρώτα επάνω εις ένα κορμόν συκιάς με μάκαιραν ή πέλεκυν και τους έρριππον εις την Πηγάδα έως ότου εκκαθάριζον εκείνους που ήθελον".

Η οργανωμένη σφαγή στην Πηγάδα κράτησε τέσσαρες ημέρες. Ξεκίνησε το Σάββατο, 16 Σεπτεμβρίου, και τελείωσε την Τετάρτη το μεσημέρι, 20 Σεπτεμβρίου. Οι 30-40 τελευταίοι κρατούμενοι που δεν τους υπέδειξε κανένα στέλεχος του ΕΑΜ για εκτέλεση, αποφυλακίστηκαν σε μικρές ομάδες το ίδιο απόγευμα σε αθλία κατάσταση. Οι απολογητές του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ/ΚΚΕ, υποστηρίζουν ότι τα όλα θύματα ήταν ταγματασφαλίτες και μόνο λίγοι άμαχοι, και ότι όλοι εκτελέστηκαν μετά τη μάχη σε μια έκρηξη αυτοδικιών, σε αντίποινα όσων είχαν υποφέρει τα γύρω χωριά από ταγματασφαλίτες νωρίτερα. Πέραν της τεράστιας αναντιστοιχίας των αριθμών -75 με 80 θύματα για το ΕΑΜ/ΚΚΕ έναντι 1.700 από τα Τάγματα Ασφαλείας και τους άμαχους στον Μελιγαλά δημιουργεί πραγματικά εύλογη απορία το γεγονός ότι θανατώθηκαν ιερείς, γιατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, οι φαρμακοποιοί, μαθητές, και υπερήλικες του Μελιγαλά και των γύρω κωμοπόλεων ή όποιοι δεν μπορούσαν εκ των πραγμάτων να ανήκουν στα Τάγματα Ασφαλείας.

Άλλωστε εκείνο που ποτέ σχεδόν δεν αναφέρεται σε σχετικές αναφορές είναι ότι η πλειοψηφία των εκτελεσθέντων δεν ήταν κάτοικοι της κωμοπόλεως αλλά ήταν άνθρωποι που είχαν καταφύγει εκεί για προστασία. Στα θύματα περιλαμβάνονται δεκάδες πολυμελείς οικογένειες από τα γύρω χωριά (Τσουκαλέϊκα, Πεταλίδι, Νεοχώρι, Μικρομάνη, Μερόπη κ.α, ενώ και ο Μελιγαλάς απώλεσε τουλάχιστον 300 κατοίκους του. Επίσης τουλάχιστον 60 χωριά και κωμοπόλεις της Άνω Μεσοσηνίας είχαν πάνω από 10 θύματα.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω αβίαστα είναι ότι μετά τη μάχη στον Μελιγαλά, μεταξύ Παρασκευής 15 και Τετάρτης 20 του μηνός Σεπτεμβρίου 1944, συντελέστηκε μια γενοκτονία και καμία γενοκτονία δε συμβαίνει τυχαία. Αντίθετα με τις κατηγορίες των απολογητών της Αριστεράς, η συντριπτική πλειοψηφία των θυμάτων δεν εκτελέστηκαν γι αυτά που είχαν κάνει, αλλά γι αυτά που δε δέχονταν να κάνουν.

Εκτός από την ταυτότητα των εκτελεστών, η αριστερά δημιουργούσε πάντα σύγχυση και για δύο ακόμη στοιχεία της τραγωδίας του Μελιγαλά. Πρώτον, γιά την ταυτότητα των θυμάτων. Αν δηλαδή ήταν όλοι ταγματασφαλίτες ή και άμαχοι. Δεύτερον, γιά τον αριθμό των θυμάτων. Ο ακριβής αριθμός είναι άγνωστος. Η πλευρά των συγγενών των θυμάτων υποστηρίζει ότι ήταν πάνω από 1.000, και παραθέτει και πάνω από 1.000 ονόματα. Σε πολλές πηγές αναφέρεται ότι στο Μπεζεστένι ο Βελουχιώτης βρήκε πάνω από 2.000 κρατούμενους την 16η Σεπτεμβρίου. Στην ημερησία εφημερίδα των Αθηνών Εμπρός της 29ης Αυγούστου 1945, υπάρχει ανταπόκριση από την Τρίπολη για την τραγωδία του Μελιγαλά, στην οποία ο αριθμός των κρατουμένων πριν να αρχίσει η σφαγή εκτιμάται σε 2.720 βάσει των ανακρίσεων του εισαγγελέα Στυλιανέα του πλημμελειοδικείου Καλαμάτας.

Ο Ιωάννης Μπουγάς στο σχετικό βιβλίο του υπολογίζει τα θύματα σε τουλάχιστον 1700, ενώ σχετικά με την ταυτότητα των θυμάτων, αναφέρει χαρακτηριστικά ότι: "Όλες οι φιλοΕΑΜικές πηγές ευθέως ή εμμέσως υποστηρίζουν ότι τα θύματα ήταν μόνο ταγματασφαλίτες ή κυρίως ταγματασφαλίτες. Η αλήθεια είναι ακριβώς το αντίθετο. Σύμφωνα με την έρευνά μου στα αρχεία του ΥΠΕΑ, στον Μελιγαλά έχασαν τη ζωή τους 47 αξιωματικοί του Τάγματος Ασφαλείας και 704 οπλίτες, σύνολο 751 άνδρες, συμπεριλαμβανομένων και των χωροφυλάκων. Αυτό σημαίνει, πρώτον ότι ο ΕΛΑΣ δολοφόνησε μετά τη μάχη περίπου 735 αξιωματικούς και οπλίτες του Τάγματος και της Χωροφυλακής. Δεύτερον, με το σύνολο των θυμάτων πάνω από 1.700, στο Μελιγαλά το ΕΑΜ/ΕΛΑΣ/ΚΚΕ δολοφόνησε και 1.000 περίπου αμάχους! Ακόμη και αν οι νεκροί ήταν μόνο 1.154, όσα τα ονόματα που έχει καταγράψει ο Ηλίας Θεοδωρόπουλος, σημαίνει ότι εκτός από τους 735 ταγματασφαλίτες, ο ΕΛΑΣ δολοφόνησε και 403 αμάχους. Όχι έναν μικρό αριθμό, με οποιοδήποτε μέτρο σύγκρισης».

Βιβλιογραφία άρθρου

ΗΛΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, "Η ΠΗΓΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΛΙΓΑΛΑ", Αθήνα, 2001

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ, "ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΔΟΤΕΣ ΣΤΟ ΜΩΡΙΑ", Τρίπολις 1950,

ΓΡΗΓ. ΚΡΙΜΠΑΣ, "Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΥΡΩ ΝΟΜΟΥΣ", 1985

ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜ. ΤΡΙΜΗΣ, ο Ιός της Κυριακής, Η Ελευθεροτυπία, 11/9/2005.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΟΥΤΟΥΛΑΣ, "ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 1941-45", Βιβλιόγραμμα, 2004,

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ, "ΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ 1940-45", Εκδόσεις Πελασγός, 2009

ΣΠΥΡΟΣ ΞΙΑΡΧΟΣ, "Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΛΙΓΑΛΑ", 1982

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΡΑΛΛΗΣ 1878-1946

Ο Ιωάννης Δ. Ράλλης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1878 και πέθανε στις φυλακές Αβέρωφ την 26 Οκτωβρίου 1946 σε ηλικία 68 ετών. Ήταν πολιτικός, Μακεδονομάχος, και πρωθυπουργός της κυβέρνησης την περίοδο της κατοχής και ειδικότερα από τις 7 Απριλίου του 1943 μέχρι τις 12 Οκτωβρίου του 1944. Ήταν γιος του Δημητρίου Ράλλη, διακεκριμένου αθηναίου πολιτικού και πρωθυπουργού της χώρας. Σπούδασε νομικά στην Ελλάδα και συνέχισε τις σπουδές του στη Γαλλία και την Γερμανία, για να επιδοθεί στην συνέχεια στην δικηγορία. Η πρώτη σημαντική ανάμειξη του Ιωάννη Ράλλη στα κοινά της Ελλάδας έγινε την άνοιξη του 1904, όταν, μαζί με τον Δημήτρη Καλαποθάκη, τον Στέφανο Δραγούμη, τον Πέτρο Σαρόγλου, τον Παύλο Μελά και άλλους, δημιούργησε το Ελληνικό Μακεδονικό Κομμάτι με σκοπό την δημιουργία αντάρτικου στην υπό οθωμανική κατοχή Μακεδονία. Το 1906 αναμείχθηκε στη πολιτική και εξελέγη πρώτα βουλευτής Μεγάρων, επανεκλεγείς έκτοτε σε όλες σχεδόν τις μέχρι τού 1936 εκλογές βουλευτής άλλοτε Αττικής και άλλοτε Αθηνών.

Υπουργός έγινε για πρώτη φορά το 1920 επί κυβερνήσεως Δημητρίου Ράλλη. Ανέλαβε το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και προσωρινά το Υπουργείο Ναυτικών. Αργότερα, πολιτεύθηκε με το φιλοβασιλικό Λαϊκό Κόμμα. Επί κυβέρνησης Παναγή Τσαλδάρη, κατέλαβε για λίγους μήνες το Υπουργείο Εξωτερικών και μετά τις εκλογές του Μαρτίου 1933 το Υπουργείο Εσωτερικών και Αεροπορίας (Μάρτιος - Αύγουστος 1933).

Μετά από διαφωνία με τον Τσαλδάρη, παραιτήθηκε από την κυβέρνηση. Στις εκλογές τού 1935 δεν εξελέγη, οπότε μαζί με τον Ιωάννη Μεταξά και τον Γεώργιο Στράτο κατήλθαν σε εκλογές με το σύνθημα της επαναφοράς της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας. Στις εκλογές του 1936 ηγή-

θηκε ίδιας ομάδας που αντιπροσωπεύθηκε στην Βουλή από 8 βουλευτές.

Τον Απρίλιο του 1943 ο Ιωάννης Ράλλης ανέλαβε πρωθυπουργός της κατοχικής κυβέρνησης. Ως πρωθυπουργός, οργάνωσε τα Τάγματα Ασφαλείας, για την άμυνα της υπαίθρου και αντιμετώπιση των ενόπλων του ΕΑΜ. Ο ίδιος εκτιμούσε ότι τελικά θα επικρατούσαν οι Σύμμαχοι, αλλά πίστευε πως μόνον με την δημιουργία των Ταγμάτων Ασφαλείας ακόμα και υπό τον έλεγχο της Βέρμαχτ θα αποτρέπονταν η επικράτηση του κομμουνισμού στην Ελλάδα.

Με την απελευθέρωση, ο Ιωάννης Ράλλης συνελήφθη και δικάστηκε για προδοσία. Στην δίκη του, (Φεβρουάριος 1945) συνήγοροί του ήταν ο γιος του και μετέπειτα πρωθυπουργός της Ελλάδας, Γεώργιος Ράλλης, και ο Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης, πατέρας του μετέπειτα πολιτικού Ιωάννη Βαρβιτσιώτη. Στην διάρκεια της δίκης, οι συνήγοροι ισχυρίστηκαν ότι ο Ιωάννης Ράλλης προσέφερε τεράστιες εθνικές υπηρεσίες κατά την κατοχή εν όσο ήταν πρωθυπουργός με το να αποσοβήσει το λιμό των Ελλήνων, ενώ έσωσε πολλούς πατριώτες από το εκτελεστικό απόσπασμα των Γερμανών και ακόμη διευκόλυνε τη διαφυγή πολλών πολιτικών και σημειώντων πολιτών στη Μέση Ανατολή. Το δικαστήριο δεν πείστηκε και ο Ιωάννης Ράλλης καταδικάστηκε σε ισόβια δεσμά. Πέθανε από καρκίνο του πνεύμονα, στην φυλακή, στις 26 Οκτωβρίου του 1946. Έναν χρόνο μετά, ο γιος του εξέδωσε ένα βιβλίο σχετικά με τις επιλογές του πατέρα του με τίτλο "Ο Ιωάννης Δ. Ράλλης ομιλεί εκ του τάφου".

ΟΡΚΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ»

Ορκίζομαι να φυλλάτω με πίστιν και αφοσίωσιν την Πατρίδα τας αλωβήτους Εθνικάς παραδόσεις και τα Ιερά και όσια πατρῶα θέσμια του Ελληνισμού. Να υπερασπίζω με αυταπάρνησιν και αυτοθυσίαν την ιδέαν της Πατρίδος, της Θρησκείας και της οικογενείας. Να εκτελώ προθύμως και ευσυνειδήτως το καθήκον μου, και να εκπληρώ πιστῶς και αναντιρρήτως τας διαταγὰς των ανωτέρων μου. Να μιμηθῶ το παράδειγμα του Λεωνίδου και των τριακοσίων εν τη υπερασπίσει του πατρίου εδάφους και των Εθνικῶν ιδανικῶν και να αγωνισθῶ μεθ' ὅλων μου των σωματικῶν και πνευματικῶν δυνάμεων, δια την σωτηρίαν και το μεγαλείον της Ελληνικῆς Φυλῆς.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ (ΟΡΚΟΜΩΣΙΑΣ)

Αξιωματικοί και Στρατιώται,
Εθελονταί του Ελληνικού Στρατού Λακωνίας
Τάγμα "Λεωνίδα"

Την στιγμήν ταύτην εδώσατε ενώπιον του θεού και της ευγενούς κοινωνίας των Σπαρτιατών τον ιερώτερον όρκον της ζωής σας.

Εδώσατε όρκον να φυλάξητε με πίστιν και αφοσίωσιν την Πατρίδα μας αλωβήτους τας Εθνικάς μας παραδόσεις και τα ιερά και όσια πατρώα θέσμια του Ε λ λ η ν ι σ μ ο ύ όστις απέβη διά μέσου των αιώνων ο φορέυς των ακραιφνεστέρων ιδανικών και η κοιτίς του ευγενεστέρου πολιτισμού και υπήρξε πάντοτε η φωτοβόλος εστία του πνεύματος και της δημιουργίας.

Να υπερασπίσθε με αυταπάρνησιν και μέχρι τελευταίας ρανίδος του αιματός σας την Σημαίαν ην παρελάβετε την Ελληνικήν Σημαίαν, την ωραίαν και πολυθρύλιτον γαλανόλευκον, με τον σταυρόν εκείνον, ον έδωκε ο Θεός εις τον Μ. Κωνσταντίνον με το σύνθημα "εν τούτω νικά".

Την Σημαίαν ταύτην σας εξορκίζω, να την κρατήσθε άμωμον και άσπιλον από τα κομμουνιστικά κηρύγματα και τας θεομηνίας της εποχής, και να την ανεβάσθε ψηλά εις τας επάλξεις του Πολιτισμού και του ανθρωπισμού εκεί όπου πόθοι και όνειρα κλιετηρίδων την ονειρεύθησαν και την ανεβίβασαν.

Να υπακούετε προς τους ανωτέρους σας και να είσθε πιστοί εις το καθήκον σας, μιμούμενοι το παράδειγμα του Λεωνίδου και των τριακοσίων, οπερ συμβολίζει άφθαστον υπόδειγμα θυσίας και εκπληρώσεως του καθήκοντος εις όλον τον κόσμον.

Αποκρύξατε και πατάξατε διά των όπλων σας πάσαν ανατρεπτικήν και αναρχικήν τάσιν των ασυνειδήτων πρα-

κτόρων της Μόσχας.

Κρατήσατε την καρδίαν σας αδιαφθόρως Ελληνικήν.

Κλείσατε μέσα εις αυτήν την Ελλάδα και θα αισθανθήτε κάθε είδους "μεγαλείον" όπως είπεν ο Εθνικός μας ποιητής Σολωμός.

Σήμερον οι δολοφόνοι της Εθνικής Ιδέας και καταλυταί της θρησκείας, της οικογενείας, της ηθικής και της εννόμου τάξεως, ζητούν να κρημνίσουν το οικοδόμημα του Ελληνισμού το τόσον αρχαίον αλλά πάντοτε νεόν και ωραίον.....

Αλλα εκ των μεγίστων κινδύνων "μέγισται αρεταί τη τε πόλει και τοις πολίταις περιγίγνονται" διά να μεταχειρισθώμεν τους λόγους του μεγάλου Περικλέους. Με τον αγώνα μας και με τας θυσίας μας, θα επικρατήση το δίκαιον και η ηθική, και θα εγκαθιδρυθή η έννοια της ασφαλείας και της εννόμου τάξεως εις την κώραν μας.

Στο στερέωμα του πνεύματος θα λάμπη η ιδέα, και θα διαλυθώσι τα σκοτεινά όνειρα και αι κτηνώδεις επιδιώξεις του κομμουνισμού.

Τελευταίντες επαναλαμβάνομεν υμίν τον όρκον των Νέων της αρχαίας Σπάρτης "άμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρρονες".

Ευχόμενοι διά την ευόδωσιν του αγώνος μας και ελπίζοντες ότι με την παραδειγματικήν πειθαρχίαν σας και έντιμον και αξιοπρεπή διαταγήν σας θα τιμήσθε το όνομα του Τάγματος και τα οστά των προγόνων μας, αναφωνούμεν: Ζήτω το Έθνος, Ζήτω ο Ελληνικός Στρατός.

Βιβλιογραφία

- Βουρνάς Τάσος, Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας, τόμοι Γ (ISBN:960-600-526-7) και Δ (ISBN:960-600-527-5), Πατάκης, Αθήνα 2005.
- Γενικό Επιτελείο Στρατού, Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αρχεία Εθνικής Αντίστασης, 1941-1944, τομ. 8: Κατοχικές αρχές, Τάγματα Ασφαλείας, Εγκληματικές ενέργειες των Βουλγάρων, Αθήνα 1998
- Δουατζής Γιάννης, Οι Ταγματασφαλίτες, Αφοί Τολίδη, Αθήνα 1983
- Κέδρος Ανδρέας, Ελληνική Αντίσταση 1940-44, Θεμέλιο 1993.
- Κωστόπουλος Τάσος, Η αυτολογοκριμένη μνήμη: τα τάγματα ασφαλείας και η μεταπολεμική εθnikοφροσύνη, Φιλίστωρ 2005.
- Μάγερ Χέρμαν, Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα: τα αιματηρά ίχνη της 117ης μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα, Εστία 2004.
- Μαζάουερ Μαρκ, Στην Ελλάδα του Χίτλερ, Πατάκης, Αθήνα 1993.
- SeckendorfMartin, Η Ελλάδα κάτω από τον αγκυλωτό σταυρό, Ντοκουμέντα από τα γερμανικά αρχεία, Θεμέλιο, Αθήνα 1991.

Βιβλιογραφία

- Βουρνάς Τάσος, Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας, τόμοι Γ (ISBN:960-600-526-7) και Δ (ISBN:960-600-527-5), Πατάκης, Αθήνα 2005.
- Γενικό Επιτελείο Στρατού, Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αρχεία Εθνικής Αντίστασης, 1941-1944, τομ. 8: Κατοχικές αρχές, Τάγματα Ασφαλείας, Εγκληματικές ενέργειες των Βουλγάρων, Αθήνα 1998
- Δουατζής Γιάννης, Οι Ταγματاسφαλίτες, Αφοί Τολίδη, Αθήνα 1983
- Κέδρος Ανδρέας, Ελληνική Αντίσταση 1940-44, Θεμέλιο 1993.
- Κωστόπουλος Τάσος, Η αυτολογοκριμένη μνήμη: τα τάγματα ασφαλείας και η μεταπολεμική εθνοκροσύνη, Φιλίστωρ 2005.
- Μάγερ Χέρμαν, Από τη Βιέννη στα Καλάβρυτα: τα αιματηρά ίχνη της 117ης μεραρχίας καταδρομών στη Σερβία και την Ελλάδα, Εστία 2004.
- Μαζάουερ Μαρκ, Στην Ελλάδα του Χίτλερ, Πατάκης, Αθήνα 1993.
- SeckendorfMartin, Η Ελλάδα κάτω από τον αγκυλωτό σταυρό, Ντοκουμέντα από τα γερμανικά αρχεία, Θεμέλιο, Αθήνα 1991.